

Revistă premiată cu medalia și diploma „Pamfil Șeicaru“ pentru literatură 2008

Climates

literare

57

Anul 6
august
2012

Director fondator:
Ion Iancu Vale

Revistă literară și de cultură românească
Fondată: mai 2007

Semnează în acest număr

Lucian Blaga	Poeme	3
Mircea Horia Simionescu	Dicționar onomastic	4
Grigore Grigore	Poeme	5
Sergiu Gabureac	Cinci într-unul!	6
George Roca	Epoca ștefaniană	8
Mihai Samson Petrescu	Poeți, poezie și critici	10
Mihai Batog Bujeniță	Fascinația ipotezelor	12
Propus de V.C.	Lecția de engleză	13
Dorel Schor	Maeștrii și evreii	14
Mircea Cotârță (trad.)	Elogiul lecturii și al ficțiunii	15
Victor Sterom	Breviare	16
Marilena Apostu	Poeme	17
Aculin Tănase	Poeme	18
George Văduva	Aculin Tănase - un virtuoz al epigramei...	18
Mihai Antonescu	Consemnări prietenești	19
Llelu Nicolae Vălăreanu (Sârbu)	Numai tu, Doamne! (poem)	19
Gheorghe Valerică Cimpoca	Particula lui Dumnezeu	20
Ion Iancu Vale	Picătura de sânge a lui Dumnezeu	21
Ion Iancu Vale	Un copac, undeva, cândva	21
Propus de B.P.	Viciile unor scriitori celebri	22
Al. Florin Țene	Proiecții alchimice și experiențe magice...	24
Alina Nicoleta Polina	Panait Istrati - Istoria unei schimbări	26
Muguraș Maria Petrescu	Eveniment româno-american la New York	28
Puiu Moiceanu	Poeme	29
Magdalena Albu	Repere singulare ale artei lirice mondiale	30
Vavila Popovici	Vertigo	32
Radu Negoescu	Universul somnului	34
Gheorghe Valerică Cimpoca	Pelerinaj în Țara Sfântă. Marea Moartă.	36
Propus de E.A.	Un altfel de DEX	37
Georgeta Resteman	La Mulți Ani, Octavian Curpaș!	38
Adriana Georgiana Epure	Curajul de a fi tu însuși	39

Adresa redacției principale: Aleea Arcașilor, bl. 36, sc. B, ap. 23, Târgoviște, România **Telefoane:** 0722 702 578, 0741 732 122 **E-mail:** ioniancuvale@yahoo.com
Web site: <http://climate.litere.ro>

Director editor: Gheorghe-Valerică Cimpoca,
Redactor-șef (fondator): Mircea Cotârță
Redactor principal (fondator): Sebastian Drăgan
Colegiul redacțional: Grigore Grigore, Gheorghe Palel, Emil Stănescu
Florea Turiac, Lucian Constantin

Redacții asociate - România: Bacău, Bistrița, Brașov, Cluj-Napoca, București, Deva, Focșani, Iași, Suceava, Turnu Severin, Hunedoara, Mangalia, Olănești, Oradea, Ploiești); **Alte țări:** Australia, Belgia, Canada, Danemarca, Elveția, Franța, Germania, Gibraltar, Israel, Italia, Macedonia, Portugalia, Republica Moldova, Serbia, Spania, S.U.A., Ucraina. **Fotoreporter:** Tiberiu Rusescu.

Colaboratori principali: Mihai Antonescu, Mihai Ardeleanu, Eugen Axinte, Iulia Barcaroiu, Nicolae Bălașa, Elena Buică, Roni Căciularu, Luca Cipolla, George Coandă, Melania Cuc, Emilia Dănescu, Mircea Drăgănescu, Eugen Evu, George Filip, Dan Giju, Dimitrie Grama, Mirel Horodi, Djamal Mahmud, Alexandru Manafu Menuț Maximilian, Gavril Moisa, Octavian Mihalcea, Monica Mureșan, Ștefan Lucian Mureșanu, Florin Vârlan Neamțu, Emil Persa, George Petrovai, Georgeta Resteman, Puiu Răducanu, George Roca, Viorel Roman, Dorel Schor, Claudia Serea, Delia Stăniloiu, Victor Sterom, Al. Florin Țene, Ioan Țepelea, Baki Ymeri, Raquel Weizman.

Răspunderea deontologică a materialelor publicate aparține exclusiv semnatarilor

Tehnoredactare: Florin-Lucian Dragoș ■ 0730 863 602 ■ dragosflorinlucian@gmail.com ● Culegere text: Reta Sofronie ● Corectură: Manuela-Elena Dragoș

Revistă editată de Societatea cultural istorică „ARM” Târgoviște ■ ISSN 1843-035X

Apare sub egida Consiliului Județean Dâmbovița prin Centrul Județean de Cultură Dâmbovița și cu concursul Fundației „Renașterea Pietroșiței - Ruralia”

Poeme de Lucian Blaga

Sunt beat și as vrea să dăruiesc tot ce-i vis,
ce e templu și-altar!
Veniți lângă mine, tovarăși! Că
mâne-o să mor,

dar vă las moștenire
superbul meu craniu, din care să
beți
pelin
când vi-e dor de viață,
și-otravă
când vreți să-mi urmați! - Veniți
după mine, tovarăși!

Dați-mi un trup, voi munților

Numai pe tine te am, trecătorul meu
trup, și totuși
flori albe și roșii eu nu-ți pun pe
frunte și-n plete,
căci lutul tău slab
mi-e prea strâmt pentru strașnicul
suflet ce-l port.

Dați-mi un trup,
voi munților,
mărilor,
dați-mi alt trup să-mi descarc nebunia
în plin!
Pământule larg, fii trunchiul meu,
fii pieptul acestei năprasnice inimi,
prefă-te-n lăcașul furtunilor cari mă
strivesc,
fii amfora eului meu îndărătnic!
Prin cosmos
auzi-s-ar atunci marea mea pași
și-aș apare năvalnic și liber
cum sunt,
pământule sfânt.

Când as iubi,
mi-aș întinde spre cer toate mările
ca niște vâjnoase, sălbatice brațe
fierbinți, spre cer,
să-l cuprind,
mijlocul să-i frâng,
să-i sărut sclipitoarele stele.

Când aș urî,
aș zdrobi sub picioarele mele de
stâncă
bieți sori
călători
și poate-aș zâmbi.

Dar numai pe tine te am, trecătorul
meu trup.

Cântec pentru anul 2000

Vulturul ce rotește sus
va fi atunci de mult apus.

Lângă Sibiu, lângă Sibiu, prin lunci
numai stejarii vor mai fi și atunci.

Mai aminti-mă-vă un trecător
vreunui străin, sub ceasul lor?

Nu cred să mă vestească cineva
căci basmul ar începe-așa:

Pe-aici umblă și el și se-ntorcea mereu,
contimporan cu fluturii, cu Dumnezeu.

Izvorul nopții

Frumoaso,
ți-s ochii-așa de negri încât seara
când stau culcat cu capu-n poala ta
îmi pare
că ochii tăi, adânci, sunt izvorul
din care tainic curge noaptea peste văi
și peste munți și peste seșuri
acoperind pământul
c-o mare de-ntuneric.
Așa-s de negri ochii tăi,
lumina mea.

Eu nu strivesc corola de minuni a lumii

Eu nu strivesc corola de minuni a
lumii
și nu ucid
cu mintea tainele, ce le-ntâlnesc
în calea mea
în flori, în ochi, pe buze ori mor-
minte.
Lumina altora
sugrumă vraja nepătrunsului ascuns
în adâncimi de întuneric,
dar eu,

eu cu lumina mea sporesc a lumii
taină -
și-ntocmai cum cu razele ei albe
luna
nu micșorează, ci tremurătoare
mărește și mai tare taina nopții,
așa îmbogățesc și eu întunecata zare
cu largi flori de sfânt mister
și tot ce-i neînțeleș
se schimbă-n neînțeleșuri și mai mari
sub ochii mei-căci eu iubesc
și flori și ochi și buze și morminte.

Veniți după mine, tovarăși!

Veniți lângă mine, tovarăși! E toamnă,
se coace
pelinul în boabe de struguri
și-n gușe de viperi veninul.

C-un chiot vreau astăzi să-nchin
în cinstea sălbaticei mele minuni,
care pleacă
lăsându-mă singur,
cu plânsul,
cu voi,
și cu toamna.

Veniți mai aproape! - Și cel care are
urechi de-auzit să audă:
durerile nu sunt adânci decât atun-
cea când râd.
Să rădă deci astăzi în mine amarul
și-n hohote mari să-și arunce poca-
lul în nori!

Veniți lângă mine, tovarăși, să bem!
Ha, ha! Ce licărește-așa straniu pe cer?
E cornul de lună?
Nu, nu! E un ciob dintr-o cupă de aur,
ce-am spart-o de boltă
cu brațul de fier.

**Mircea Horia
Simionescu**

6 noiembrie 1915. Călătorie admirabilă în Mexic și Anglia. Turnul Londrei, cu cheltuieli nu prea mari, ar putea fi transformat în rampă de catapultare a navelor supersonice pentru bombardamente de intimidare. Cu dragoste, Luca.

1 martie 1916 ...Știi căl de mult te iubesc... etc. Solange.

21 decembrie 1916, Salt Lake-City, Statele Unite... Apoi succesul biplanului Potez 13! A fost un triumf. Decorații, onoruri. Uzina mea primește comenzi fabuloase. Te sărută, Directorul tău. (Dedesubt e desenată o floare sub o elice de avion.)

P.S. Fii înțeleaptă! Ne vom revedea. Vom fi fericiți. Copiii sunt și ai mei. De ce mâinii pe Dumnezeu?

18 septembrie 1926, Paris ...Nu știi, dragă Solange, dacă vânzarea caselor mele de pe Polonă te va putea scoate din nesfârșitele tale încercături bănești. Dispune de ele cum vrei. Îți trimit actele necesare vânzării. Uzinele sunt amenințate să se în-

Dicționar onomastic (25)

chidă. Pe toți i-a apucat din senin o dragoste cretină pentru pace. Decamdată un icter. Sunt mai îngrijorat de piciorul drept în care, după toate suferințele lui, a mai intrat, la ultimul experiment cu bombe fuzante, o schijă de 15 milimetri. Prietenii mei François Rateau, membru al Academiei de Științe din Stockholm, R. Katzmayer, directorul laboratorului aerodinamic din Frankfurt, Maxime Toussaint de la Magnificum și alții au făcut propuneri pentru Academie. Intru, după cum vezi, în familia nemuritorilor...

26 mai 1929 ...Sunt lucruri pe care le-am aflat prin bunăvoința domnului Ernest Barbete, reîntors de la Paris. Am rezolvat problema caselor. Îți mulțumesc din suflet. Ți-ai explicat. Stăm prost: venituri nesigure. George e mereu suferind. Nu știu cum o vom scoate la capăt. Guvernanta și șoferul au cerut sporirea salariului. Îți repet de o sută de ori că te iubesc, dar nu fi ridicol! Dragostea mea e mare și statornică. Solange.

2 octombrie 1930. E o minune cum de am putut scăpa dintr-o explozie care a desfăcut în fărâme fiecare obiect din laborator. A dispărut fără urmă și peștișorul roșu care împlotea nevăzute traiectorii în acvariu. Racheta proiectată de mine zboară! Com-

bustibil ideal. Rănilor, nu grave, m-au ținut totuși la pat. Suferința a trecut. Proiectez acum un sistem teleghidat de conducere a avioanelor de asalt la mare înălțime. Nu înțeleg de ce-ai mai acceptat sarcina... Șase copii, Doamne, e o cifră! O răspundere! Te rog, urmărește în ziare experimentarea proiectilelor „Solange”, la St. Cyr...

6 mai 1935, București ...Așa a murit bietul George! Firește, am suferit. Au suferit alături de mine și copiii și cei trei câini de vânătoare, stornica lui pasiune. Am fost legată de el. Fii înțelept! Dragostea ce ți-o port este curată și neștirbită. Dar, vezi, depărta-rea... Uneori, nici nu-mi pot aminti cum arăți. Mama regretă acum: să fi mers cu tine, îmi spune, să fi fost alături de tine, în toate încercările. Ce complicată, de neînțeles este viața!... Nu te sfătuiesc să accepți proba de încercare a gazelor asfixiante. Nu poate fi angajat pentru asta un om oarecare, un șomer? Scrie-mi degrabă. Solange.

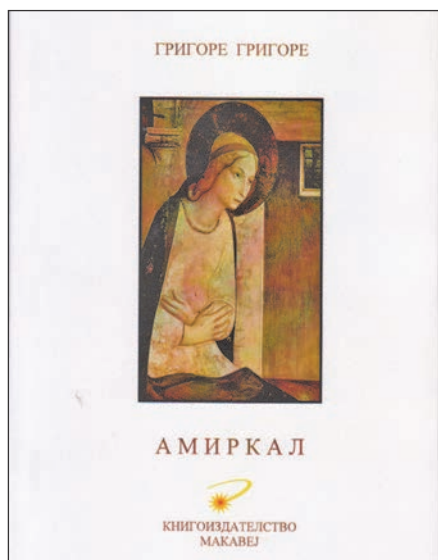
2 octombrie 1935. Numai o lună de zile de răgaz, te implor! Mă gândesc cu gingășie la tine. Urmează să experimentez la Hamburg acceleratorul cu eter. Lucrarea îmi dă bătaie de cap. În orele mele de reverie am gândit la construcția unei grenade minunate, minunate. Ne

vom revedea curând, eu glorios, tu fericită.

26 mai 1939. Cine ar fi crezut că vor mai trece patru ani de la revederea noastră, la București! Cât am putut vorbi atunci?! De câte ori ai venit la noi, copiii te-au asurzit cu nebuniile lor, încât n-am putut schimba măcar câteva cuvinte despre fericirea noastră. A dispărut vânătoarea pe care dracul de Licurg ți-a făcut-o cu pistolul lui? Sper că în curând vei reveni acasă, pentru totdeauna... Câte lucruri admirabile ne vom povesti atunci! Solange.

30 mai 1939 (Par avion). Acelor zile ferice le vom adăuga altele, vom fi alături, minunea mea. Lucrări urgente mă rețin momentan la Paris. Imaginez acum aparate de război din metale ușoare, superdure. Patentul rachetei-ferăstrău, furat de nemți! Dă-mi vești despre copii. Luca.

8 iunie 1939... Se vorbește de război. Ne gândim cu grijă la tine. Părerea mea (ai să zici că sunt plicticoasă) este să te înapoiezi în țară, să nu te prindă evenimente neașteptate acolo. La București vei fi mai adăpostit. M-a revoltat impertinența nemților de a propune să te cumpere ca pe o plantație oarecare. Să nu primești! Fii român demn de Tache Ionescu! Inteligența ta nu se cumpără! Luca are iarăși neplăceri pentru situația militară. **Va urma**

Ea mergea pe picioarele ei

Ea mergea pe picioarele ei
Unde o duceau picioarele ei
Când mai repede
Când mai încet
Ea făcea ceva ce nu știa că face
Fiindcă ea nu mai avea
Niciun gând
Pentru că de rău de bine
Gândul ei era la mine

Te voi face fericită

Te voi face fericită
Îi spuneam privind-o
Te voi face fericită
Strigam la ea privind-o
Te voi face fericită
Fericită
Fericită
Țipam la ea privind-o
Până când
Mi-am dat seama că toată scena
Se petrecea în gând
Până când mi-am dat seama
Că nu mă auzea
Pentru că nici țipătul meu nu era
Nici ea nu era

Și atunci am ridicat pleoapele

Și atunci s-au pornit apele
Fiecare în albia ei
Și atunci am încărcat
Arca
Și m-am apucat
De învățat

Poeme din
volumul bilingv

AMIRCAL

de Grigore Grigore

Toate graiurile de pe pământ
Și atunci am înțeles
Că tot eu sunt
Că tot un cuvânt
Alcătuie din sunete
Și atunci am coborât pleoapele
Peste fulgere
Peste tunete

Trece moartea pe stradă

Trece moartea pe stradă
Rupând petale
Mă iubește
Nu mă iubește
Mă iubește
Nu mă iubește
Cu flori multe în poale
Trece moartea pe stradă
Fără să ne scoale
Mă iubește
Nu mă iubește
Mă iubește
Nu mă iubește
Și după ce rupe
O ultimă petală
Se iscălește

Hai să fugim împreună

Hai să fugim împreună
Îmi zice Șoara
Cât ține seara
Cât ține țara
Să fugim împreună
Pe lună
Că ne vom împăca apoi
Cu iubirea din noi
Cu părinții
Cu vecinii
Cu sfinții
Ne vom împăca
Cu păcatul acesta
Dacă păcatul acesta
Se va întâmpla
Cât ține seara

Cât ține vara

Era atât de frumoasă

Era atât de frumoasă
Că nu mai încăpea în casă
De frumoasă
Era atât de frumoasă
Că nu mai avea loc la masă
De frumoasă
Era atât de frumoasă
Că nu mai putea sta acasă
De frumoasă
Ca din lacrimă scoasă
Ca din lacrimă scoasă
Ca prin urechile acului trasă
Era atât de frumoasă
Că nici acul n-o lăsa să coasă
Când vrea să coasă

Într-o lume nebună

Într-o lume nebună
Nimic nu-i a bună
Păsările cerului dorm
Nimeni nu le vede
Nimeni nu le crede
Somnul e un sentiment enorm
Cel care nu doarme
Are alte arme
Cărora le este stăpân
Eu care vreau pace
Altceva nu-mi place
Caut la iubita mea în sân
Într-o lume nebună
În surdina răsună
Atunci când e lună
Alt ecou
Și pe lângă tarafuri
Și pe sub cearceafuri
Niciun erou

Sergiu Gabureac

I. NAPOLI

Nu mi s-a mai întâmplat să aterizez în mijlocul unui oraș. După 20 de minute eram deja cazați la Hotelul San Giorgio. Ne-a găzduit cu generozitate, inclusiv internet wireless 24 din 24. Numai că timpul presa și nu am prea apelat la virtual.

Ora 19. Părăsim hotelul. La recepție, suntem sfătuiți, cu o teamă nedisimulată, să nu mai ieșim prin oraș la ora asta. La fel pățim și pe stradă. Când întrebam de o direcție anume, toți se uitau la ceas. De parcă pericolul venea la oră fixă. Vă amintiți? "Este ora unu / Omul negru n-a venit!". Am hălăduit, însă, pe tot felul de străduțe și nu mi s-a părut chiar atât de periculos. Poate eram bine adaptat la mediu. Poate pentru că aveam bodyguard! Poate...

Iulie. Un soare cu toate sulțile în dotare îi urmărea pe pământeni într-un oraș care arată, pe ici, pe colo, prin părțile esențiale, ca-n filmele anilor 50.

Poți circula ușor utili-

Cinci într-unul!

(file de jurnal paranormal)

zând mijloacele de transport în comun, inclusiv metroul. Cele mai multe cu air condition, dat la maximum, ceea ce mărește disconfortul la părăsirea lor. Mai puțin cele cu care poți face organizat turul orașului. Dar e păcat să ratezi mersul la pas pe străduțele ce fac de neuitat orașul!

Asfalt nu prea găsești, materialul dăruit de Vezuviu, granit sau bazalt, fiind prelucrat și intens folosit la pavarea caldărâmului, trotuarelor ... Autoturismele, adică mașinuțele, apar și dispar, după ce te lipești automat de pereții caselor. De era să intru peste o Anna Magnani, care tocmai își savura țigara în balconșul de la ... parter.

Am crezut că cel mai murdar oraș, din cele văzute până acum, este Istanbulul. Aș recomanda bucureșteanului cârcotaș să facă o talpă pe străzile urbei de la poalele Vezuviului. Ferentariul pare de vis. Al treilea oraș al

Din România.

Găsești cam tot ce se oferă prin lumea bună. Informație obținută de la bodyguard.

Nici un magazin de firmă nu i-a scapat,

Italiei, Napoli, geme sub asediul gunoaielor. Zona cu cea mai mare densitate a orașului, mare parte a centrului istoric, arată ca un ghetou uriaș. O realitate cu mirosuri greu de uitat. Îi vedeam pe Alberto Sordi pe după fiecare colț. Sau pe celebrul Toto, născut în cartierul săracilor Sanità Rione din Napoli, cu o poveste de viață incredibilă.

Partea comercială din Quartieri Spagnoli este aproape de standardele europene. De la Galleria Umberto I, un masiv monument de arhitectură (instantaneu mi s-a deschis fișierul cu Galleria Vittorio Emanuele II din Milano), o iei pe Via Veneto. Se află vizavi de Teatrul Regal San Carlo, cel mai vechi teatru liric din lume, de lângă Piazza del Plebiscito. De nu dorești o iei pe Via Chiaia sau pe exclusivista Via dei Mille cu prețuri de te-apucă ... mila de propriul buzunar. De clasă de mijloc.

ochiului ei profesionist de ardeleană, până în piața dominată de un Dante ce răbda cu stoicism razele marelui galben. Iar maestrul Bellini, fiecare cu piața lui, se uita îngrijorat la urmele grele lăsate, de cheflii de peste noapte, la baza soclului său. Graffitiștii, ca și gunoaiile, au reușit să-și pună amprenta pe tot orașul Doar cerul a rămas liber.

Cum în plan e și celebrul Pompei, nu am adăstat la muzeul cu pricina și nici prin catacombe, nefiind mare fan al mumiiilor și stafiiilor de orice fel.

Napoli este un oraș ușor de vizitat. Circa 400 de biserici, din care 150 în centrul istoric, te alină cu răcoarea și liniștea interioarelor sale. La tot pasul dai de zeci de palate, răspândite prin cele 10 sectoare ale orașului cu peste un million de locuitori, încât te întrebi, dacă nu or fi, unele, ca supermarketurile de pe litoralul

grecesc. Mici, mici!

Numai pe strada care taie practic centrul orașului vechi în două, Spaccanapoli, se află: Palazzo Filomarino, cu celebrul locatar Benedetto Croce, Palazzo Venezia, Palazzo Petrucci, Palazzo Pinelli, Palazzo del Panormita, Palazzo di Sangro, Palazzo di Sangro di Casacalenda, Palazzo Marigliano ...

Adaug și altele, care merită atenție: Palazzo del Panormita, cea mai frumoasă clădire renescentistă din oraș. Palazzo San Giacomo din Piața Municipio. Sau Palazzo Doria d'Angri. Ei, aici, e aici ! De la balconul clădirii Giuseppe Ga-

poli, situat pe dealul cu același nume. Aici găsim Galeria Națională din Napoli (cu ceva picturi ale lui Tiziano, Caravaggio ... cam subțire), precum și alt muzeu de porțelanuri.

Închei trecerea în revistă cu Palatul Regal, din Piazza Plebiscito,

Napoli, ce privesc la grupurile ecvestre cu Carol al III-lea de Bourbon (fondator al dinastiei de Bourbon) și fiul său Ferdinand IV în șei. Păzesc intrarea în Basilica San Francesco di Paola, ce aduce, ușor, cu Pantheonul din Roma. Caii sunt realizați personal de An-

și Sicilia. O piață supravegheată permanent de armată. Am avut o stare de neliniște. La Duomo di Napoli se păstrează sângele lui San Gennaro, patronul orașului. O altă biserică impunătoare a orașului, Madre di Buon Consiglio, aduce cu cea de la Vatican, pe care urma să o revăd în zilele următoare.

Castelul Nuovo, ridicat la 1275, refăcut-extins pe la

ribaldi a declarat unirea Regatului celor două Sicilii. Era 7 septembrie 1860. Palazzo Pignatelli - dăruit împreună cu colecțiile de mobilă și porțelanuri statului italian. Palazzo Arcivescovile, reședința arhiepiscopilor napolitani. Palazzo Firrao (sec. al XVI-lea în stil renescentist, apoi barocizat) cu o fațadă plină de statuile regilor napolitani. Nu în cele din urmă, Palazzo Capodimonte, reședința de vară a regilor Regatului Na-

construit la începutul secolului al XVIII-lea. Un amestec bizar de stiluri. În aripa de est se află Biblioteca Națională Vittorio Emanuele III, a treia din Italia, cu numai puțin de un million și jumătate de volume, printre care și cele 1800 de papirusuri recuperate de la Herculaneum. Fratele Pompeiului. Fațada vestică, cea dinspre dinspre Piața Plebiscitului (pentru unirea de la 1860), este decorată cu statuile marilor regi ai Regatului

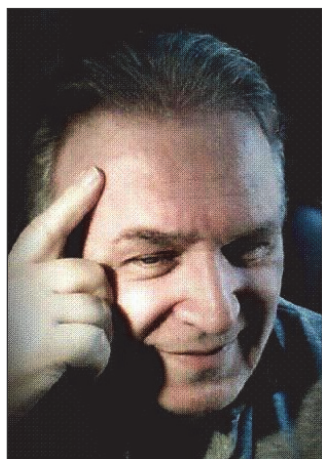
tonio Canova, reprezentant al neoclasicismului european. Aș vrea să ajung odată și la Sankt Petersburg să-i admir varianta pentru cele trei grații: Aglaia, Euphrosyne și Thalia.

Pătrundem în Piazza del Gesù Nuovo. Biserica Gesù Nuovo, cu o fațadă nonconvențională, are un interior baroc impresionant. În aceeași piață se află Basilica Santa Chiara, cea mai mare clădire gotică din oraș, care adăpostește mormintele a 12 regi și regine ale regatelor Napoli

1599 și pus în valoare turistică din 1982, domină golful și zona din care vom lua barca spre Capri.

Uitam să vă spun că pe la 1030, ducele Sergiu al IV îi chemă pe normanzi să apere zona de amenințarea bizantină, salvând astfel Napoli (Noua cetate), fosta colonie grecească, preluată de romani, devenită ducat bizantin, ulterior independent și, apoi, capitală a regatului napolitan până la crearea Italiei Mari. (va urma)

Toate bune!

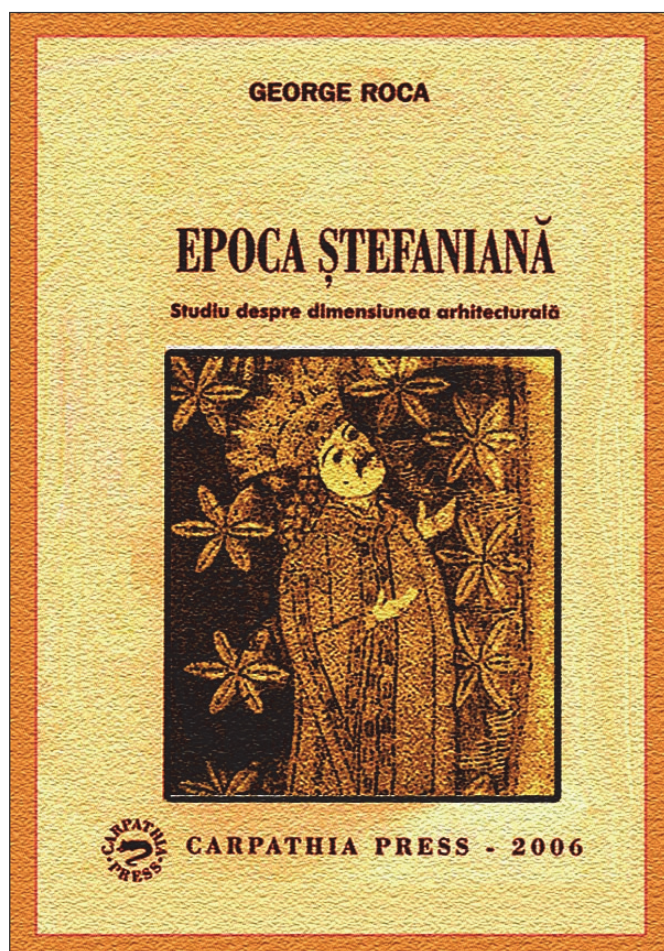

George Roca

Este compus dintr-o sală având o suprafață plană (atribuită credincioșilor în timpul slujbei) și o parte mai ridicată numită soliu. Pe lângă pereți sunt situate stranele, unde stau cântăreții în timpul slujbei. Amvonul (mica tribună destinată preoților în timpul predicii) fiind o caracteristică a catolicismului, a apărut la bisericile moldovenești, mult mai târziu decât la cele din Transilvania.

Foarte frecvent, în perimetrul dintre naos și pronaos se poate întâlni o mică încăpere boltită numită gropniță (camera mormintelor) în care este situat mormântul ctitorului și a familiei acestuia. Cel mai important monument funerar moldovenesc de stil gotic (înscris pe lista patrimoniului internațional) este cel al părcălabului Luca Arbore, din biserica „Tăierea capului Sfântului Ioan Botezătorul” din comuna Arbore, județul Suceava. Desigur, mormântul domnitorului Ștefan cel Mare, aflat la Putna este apreciat la aceeași valoare. Ambele morminte se aseamănă,

Epoca ștefaniană (3)

fiind așezate sub un arcosoliu (o nișă arcată adâncită în grosimea zidului). Prima gropniță este atestată în 1466, la biserica mănăstirii Putna. Deseori, în zidul adiacent sarcofagului vom observa o scară în spirală care urca la bașcă (tainiță), o încăpere secretă, de mici dimensiuni, destinată păstrării unor valori sau folosită ca refugiu în caz de asediu.

Altarul este orientat spre răsărit, făcând parte opusă cu pronaosul. Este partea cea mai sacră a bisericii, locul în care preotul săvârșește pe Sfânta Masă, misterele Liturghiei și în primul rând Sfânta Taină a Euharistiei. La început, ab-

sida principală (spațiul altarului), a fost despărțită de naos printr-o balustradă scundă numită cancel (cancellum), preluată de la bazilicile antice, care apoi a fost înlocuită cu tâmplă (templon), o despărțitură făcută din stâlpi sau coloane, între care se puneau draperii. Acest fel de despărțire a fost folosit în bisericile moldovenești până prin secolul al XV-lea, când a fost înlocuită cu iconostasul, apărut ca o manifestare estetică a despărțiturii și preluat datorită influențelor bisericii ruse. Acesta este reprezentat sub forma unui perete din lemn sculptat, pe care sunt dispuse după

un anumit canon, icoanele. Iconostasul este străbătut de trei uși, una mai mare pe mijoc, numită „ușa împărătească”, bogat ornamentată, destinată în exclusivitate preoților, și două uși laterale, „ușile îngerești”, mai înguste, pentru diaconi.

Frumusețea și unicitatea elementelor arhitectonice ale bisericilor moldovenești construite în perioada de domnie a lui Ștefan cel Mare, împreună cu picturile murale, cu icoanele, cu bogatele decorațiuni, cu odoarele pe care le posedau, au dat acestor lăcașuri de cult o valoare deosebită, inestimabilă, devenind mândria poporului român și o parte importantă a bogăției patrimoniale și spirituale a acestuia.

Este demn de menționat faptul că multe dintre bisericile și mănăstirile construite în acele vremuri, precum Bistrița, Dobrovăț, Neamț, Putna, Voroneț și altele s-au păstrat în bună condiție până în zilele noastre, spre bucuria și folosința urmașilor. Marea majoritate a acestora au devenind locuri sfinte de închinăciune și de pelerinaj ale creștinilor ortodocși autohtoni și bineînțeles importante obiective turistice.

3.3. Construcțiile rezidențiale

În perioada dezvoltării arhitecturii ștefanienă, alături de construcțiile de apărare și cele religioase, un rol im-

▶ portant l-au avut construcțiile rezidențiale. Acestea se compuneau din curți și palate domnești, reședințe nobiliare (atât cele aflate în cetățile-orașe cât și cele situate în mediul rural unde aceștia dețineau moșii), case domnești și egumenești construite în cadrul imprejmuirilor mănăstirești, conace și clădiri din perimetrul urban aparținând patriciatului orășenesc, conducătorilor militari și oștenilor de frunte, dregătorilor și meseriașilor.

Se știe, deasemenea, că în epoca ștefaniană în interiorul țării au fost refăcute și modernizate vechile curți fortificate de la Bacău, Cotnari, Hârlău, Iași, Piatra Neamț, Roman, Suceava, precum și feudele domnitorului din Transilvania, Cetatea de Baltă (județul Alba) și Ciceu (județul Bistrița-Năsăud), primite în dar de la Matei Corvin.

Zonele care cuprindeau satele dispuse în împrejurimile unei cetăți se numeau ocoale[9]. Pe teritoriul dintre Nistru și Carpați, Ștefan cel Mare a pus bazele unei rețele întinse de ocoale. Satele se supuneau regulilor de organizare dictate de cetatea de care aparțineau. Acest fapt a influențat în mod pozitiv organizarea administrativă, sistematizarea și arhitectura mediului rural, un exemplu fiind beneficiile pe care le aveau satele prin cunoștințele obținute dela cetățile, mănăstirile și conacele boierești din perimetrul cărora făceau parte.

Cercetările arheologice referitoare la construcțiile rezidențiale din această perioadă, atestă faptul că majoritatea acestora nu au dăinuit peste ani, unele fiind afectate de calamitățile vremii sau distruse de invadatori, iar altele reconstruite, relocate sau modernizate parțial sau total.

Cronicile vremii păstrează puține informații referitoare la aceste tipuri de construcții, datorită cărui fapt nu ne putem face o

imagine întrutotul a felului cum arătau. Există totuși câteva mărturii, precum, vestitele case domnești ale lui Ștefan, de lângă biserica „Sfântul Gheorghe” din Hârlău, ruinele curții feudale de la Reușeni sau faimoasa cramă a domnitorului, de la Cotnari (loc unde acesta trăgea din când în când să închine un pahar de vin în cinstea victoriilor de pe câmpul de luptă).

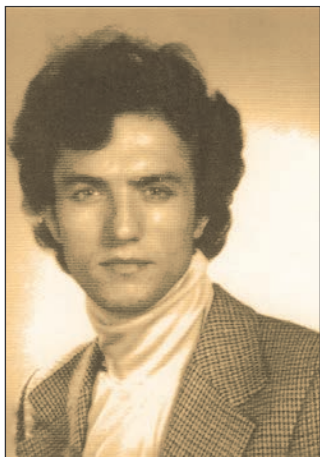
Pentru a ne face o imagine asupra arhitecturii construcțiilor rezidențiale, încercând să aplicăm o metodă comparativă, ne vom da seama că acestea urmau principiile de construcție a marilor cetăți și mănăstiri, având același caracter defensiv, fiind dotate ca și acestea, cu porți solide și cu ziduri groase, specifice acelor timpuri istorice.

4. CONCLUZII

Ștefan cel Mare a impresionat nu numai oamenii din perioada domniei sale, ci și pe cei care i-au urmat până în zilele noastre. Cronicarul polonez Dlugosz îl elogia prin cuvintele: „O, bărbat demn de admirat, întru nimic mai prejos ducilor eroici pe care îi admirăm, care cel dintâi dintre principii lumii a reputat în zilele noastre o victorie atât de strălucită împotriva turcilor. După părerea mea, el este cel mai vrednic să i se încredințeze conducerea și stăpânirea lumii și mai ales funcția de comandant și conducător contra turcilor, cu sfatul comun, înțelegerea și hotărârea creștinilor, pe când ceilalți regi și principii creștini trândăvesc în lene, în desfătări și lupte civile”[10]. Analizând dezvoltarea arhitecturii în epoca ștefaniană, ne dăm seama că în această perioadă au fost folosite, pe lângă forme stilistice autohtone, și idei novatoare importate din arhitectura baltică, rusească, bizantină și occidentală. Acești factori, având în compoziție tradiție, influențe și inovație, au dus la crearea unui

stil propriu moldovenesc, fapt care a reprezentat un moment de răscruce în consolidarea fenomenului arhitectural românesc. De aceea, multi cercetători de prestigiu, din țară și din străinătate, au un interes deosebit în studierea acestor monumente, exprimându-și admirația față de cel care le-a construit. După părerea mea, Ștefan cel Mare a fost, cel mai prodigios ctitor din istoria poporului român. Cu sprijinul și cheltuiala faimosului domnitor s-au materializat forme artistice majore, precum pictura, sculptura monumentală și bineînțelese arhitectura, care împreună cu consolidarea relațiilor diplomatice cu alte state și cu succesul în războaiele duse pentru păstrarea independenței naționale, i-au creat acestuia o aureolă de sfânt, o bună faimă, recunoscută însăși dușmanilor săi, cărora le-a câștigat nu numai teama, ci și respectul și admirația, înscriind astfel, una dintre cele mai strălucite perioade de glorie din istoria țării noastre.

**Mihai Samson
Petrescu**

În prima categorie, cea a vizionarilor, îi putem regăsi pe cei ai domă marilor generali din vechime ce se sacrificau pentru izbânda oștirii lor înaintea luptelor cruciale pentru existența poporului și care rosteau ceea ce ulterior s-a numit poezie: cuvinte cu o mare încărcătură volitivă, emoțională, spirituală - cuvintele ființei ce conduceau apoi oștirea la victorie. Sunt între aceștia, în paginile despre „Poeți și Poezie”, Mihai Ursachi, Nicolae Prelipceanu, Cezar Baltag dar și târgovișteanul Emil Stănescu iar ca autor dramatic, Adrian Maniu, analizat în celălalt volum, „Frestre spre trecut”. Că nu există și o poetă aici, să nu ne mire, pentru că locul lor este într-un mod cât se poate de firesc în categoria artiștilor.

Din analiza cărților acestor autori se distinge în filigran, așa cum am mai spus, ideea creatorului constructor.

Astfel, pentru Mihai Ursachi: „Idea fundamentală [...] este o reinterpretare a mitului

Poeți, poezie și critici (3)

Meșterului Manole. Artistul (în text comandorul) trebuie să fie sacrificat. Jertfa sa va fi însă hotărâtă de alții, iar cel ales se resemnează. El înțelege că pentru atingerea punctului cel mai de sus al perfecțiunii [...] va trebui să se producă o distrugere a echilibrului prestabilit [...]. Jertfit prin voia altora, artistul își făurește singur monumentul, o proiecție unică prin îmbinarea elementelor de maximă puritate: cerul și apa.” (p. 12).

Întru aceeași idee constructivistă (cu bucurie legitimă, am constatat) este încadrat și poemul Liberus - Centurionul al subsemnatului (p. 157) despre care se spune că: „Emil Stănescu... descoperă un amplu discurs despre Poet și Poezie, mizând pe livresc, pe trăirea prin și întru arta superioară a spunerii cuvântului. Aflat pe drumul său, „în mijlocul zilei”, neatent la „licăririle lumii materiale”, poetul botezat Liberus își face o apariție spectaculoasă, într-un alai multicolor, intens decorat cu elemente vitaliste, „binecuvântând ziua scâldată-n noua lumină”. Personajul în aură mitologizantă este „rege al limbajului”, dominând „cuvintele trezite la o nouă viață/ întru creșterea cugetului/ și

inimii”. „Poporul de cuvinte” aparține Limbii române, „construcția sa” cu „originea-i învăluită în taine”. Oficiind la „serbările Cuvintelor”, „la porțile orașului Byblios,/ pe câmpia esențelor/ libertății”, convins că în inima sa „tronează inima poetică” are iluzia „mulțimii/ ce mi se alătură /sub zodii faste...”. „Suntem cu toții-ai luminii” este lait-motivul discursului său rostit în cadențe grave, solemne, într-o manieră amintind retorica romantică. Încrederea în investitura luată prin propria-i voință nu are limite: „sub domnia mea se ridică din josnicie/ limbajul cotidian decăzut”. Locul său se află în „turnul de aur,/ scriitor și tăcut/ al bibliotecii,/ centrul iradiant al energiei și/ sipetel de aur al timpului.”

Viziunea ostentativ don-quiotesca la fel cu cea unică și impalpabilă împărăție, fără de granițe, împărăție care îi aparține.

De la Mihai Ursachi n-am mai întâlnit asemenea obsesivă încredere în forța Poetului [...]. Semnalăm faptul că autorul analizat aici este cel ce a debutat cu un volum ce purta (poate deloc întâmplător), numele: Manole spre Ida și alte poeme, Editura Bibliotheca, Târgoviște,

Liviu Grăsoiu

2001.

Subsumată aceleiași preocupări pentru motivul creației și a sacrificiilor cerute de împlinirea acesteia, să amintim aici și articolul d-lui Liviu Grăsoiu din volumul „Festive spre trecut” intitulat: „Teatrul lui Adrian Maniu” în care este analizată drama în trei acte „Meșterul-punct de plecare, același mit al lui Manole”.

„Zbaterea i se consumă subordonată singurei lui meniri: aceea de a clădi, „căci numai astfel moartea devine nemurire”. Așa se întâlnesc indirect, confruntându-se și unindu-se gândurile încetoșate ale făptuitorilor „din altă lume” cu cele ale omului supus altor credințe și cărora le-a „dat prea mult”. Pedepsa Meșterului este superb poetică. Căutând o săvârșire și mai mare, el rămâne zidit în ceruri, lăsând oamenilor un singur răspuns: „ce nu înțelegem - nu poate fi osândit” (p. 141).

Cea de-a doua categorie, cea a poezilor artiști, este reprezentată cu succes de literatura apei, a izvoarelor, ►

► a nimfelor din jurul acestora. La origine, această ramură a poeziei s-a dezvoltat din cântecele și riturile feminității, ale pădurilor, lunii și apelor. Regretata poetă Victoria Ana Tăușan, recent plecată dintre noi, susține cu glas puternic și grav în măreția sa de „om în exacta măsură de om” „un foșnet prin cuvinte, ca printr-un rămuriș metafizic”.

Surprinzătoare, halucinante dar de o mare profunzime, versurile: „Simt mulțumirea ta, când izbutesc asupra oștimii cuvintelor” sau, „vai de casa fără strămoși,/ și vai de candela care arde fără credință”, „Iar mai departe, în stări abisale, se încumetă numai Metafora, ea, sibila Poetului”.

„Cu Poemul bizantin Victoria Ana Tăușan își consolidează locul original pe care îl deține în poezia noastră”. (p.38-39).

Alături de autoarea nu mai puțin semnificativului „Poem crepuscular”, d-l Liviu Grăsoiu ne aduce în atenție universurile poetice ale unor poetese cu arte poetice bine încheiate, circumscrise, cum spuneam, celei de-a doua aripi a poeziei în diversitatea sa. Numele Doinei Uricaru, Liliane Ursu, Monică Pillat sau cele ale Constanței Buzea ori ale Ioanei Diaconescu, Aurei Mușat sau Claudiei Voiculescu nu pot fi ocolite când se dorește o consolidare a viziunii sigure asupra poeziei artistice

din literatura română a ultimilor decenii.

Am găsit cu bucurie profundă în „Poeti și Poezie” faptul că în literatura română, vechile direcții majore ale artei poetice sunt încă vii, astăzi, iar criticii de poezie redutabili sunt alături de creatorii adevăratei literaturi infirmând benefic regretele elegant și cu tâlc presărate în a sa artă poetică de însuși J.L. Borges, geniul speculativ major al literaturii Americii latine, cel pentru care, prin studiu empatic biblioteca lumii nu mai avea secrete.

Amintindu-ne câteva pasaje din splendida sa Artă poetică să consemnăm doar faptul că extinzând, maestrul reaseza poezia pe vechile ei cadre existențiale: „Și totuși, parcă este - cum să zic? - păcat că sensul cuvântului „poet” a ajuns să fie rupt în două. Spun asta pentru că în zilele noastre, când vorbim despre un poet, avem în minte numai un rostitor de note lirice, de ciripituri [...]. Pe când anticii, când vorbeau despre un poet- despre un creator - aveau în minte nu numai rostitorul unor asemenea note de înalt lirism, ci și pe cel care spunea o poveste. O poveste în care se regăseau toate vocile omenirii - nu numai cele lirice, meditative sau melancolice, ci și vocile curajului și ale speranței.” [p.42] (s.n.) (Jorge Luis Borges-Arta poetică - Ed. Curtea Veche, Buc., 2002).

Desprindem astfel

ideea de bază în optica d-lui Liviu Grăsoiu, susținută prin timp și spațiu, potrivit căreia funcția poetului este aceea de a transforma misiunea și datoria socială a sa în destin individual asumat indiferent de consecințe, aidoma Meșterului constructor (a.s.v. și Marcel Detiene, Stăpânitorii de adevăr în Grecia arhaică, Ed. Sympoision, Buc. 1996).

Ei bine, prin exemplele date, prin ferma constatare a existenței unor poeți de remarcabilă substanță atât în aripa vizionară cât și în cea artistică a structurii discrete a volumului Poeti și Poezie, observăm echilibrul înalt stabilit de autor între acestea dar nu putem ignora faptul că există o înclinație naturală către elementul vitalist, constructiv, în opoziție fremă cu tentațiile speculativ-esteticizante ale deconstructiviștilor ce domină numeric în lumea literară românească actuală.

Autoiluzionarea acestora potrivit ideii că în literatură se vor găsi căi noi ale lirismului prin abandonarea „ferestrelor spre trecut” este falsă. Privirea disprețuitoare asupra câștigurilor generațiilor anterioare adus la îndepărtarea de rădăcinile primordiale ale Poeziei de care amintea Borges. Rezultatele zbaterilor sterile ale grupurilor de interese din jurul unor reviste literare din Capitală, în toți acești ani de după 1989 ni se par și nouă, alături

de Criticul căruia i-am dedicat aceste pagini, concludente.

De dincolo și de deasupra zarvei literare posdecembriste, dl. Liviu Grăsoiu aduce liniștita colecție de pietre prețioase a cărților unor scriitori de autentică vocație. Luminează prin creațiile lor viitoarea Literatură română. Așa crede Criticul, și noi alături de el.

Faptul că dl. Liviu Grăsoiu nu este indiferent la ceea ce se întâmplă actualmente în literatura română rezidă din Argument (p.5), fără echivoc: „Am fost atent mai ales la evoluția și substanța estetică a unor autori ignorați pe nedrept, deoarece cunoșc foarte bine căile prin care se producea ascensiunea în ierarhiile literaturii în ultimii 60 de ani. De aceea m-au interesat mai puțin cei propulsați de propaganda comunistă, chiar de apartenența la (să folosesc un termen blând) grupări literare consolidate abil în jurul revistelor importante din Capitală și din câteva (2-3) centre culturale din țară” pentru că „în afara unor poeți mult comentați și mereu aplaudați și premiați, există încă alții, a căror operă poetică nu se cuvine a fi trecută sub tăcere, meritele lor fiind la nivelul clasiciilor în viață”.

Va urma

**Mihai Batog
Bujeniță**

Iar cei impresionați de spectrala apariție sunt: „Atunci păstorii sarbezi zăresc din depărtare”... Iată deci cum poetul folosind forța metaforei subliniază folosindu-se de contextul legendei unul din conflictele apărute în societățile umane odată cu noile diviziuni ale muncii. Așa cum biblicul conflict între Cain și Abel pune în discuție starea de încordare dintre populațiile de păstori și cele de agricultori, acum este prezentă fascinația, dar și groaza, pe care vânătorul ancestral o exercită asupra populațiilor de păstori. Figura sa este, într-un fel, tragică, marcată de un fel de blestem sanguinar, cumva nefirească într-un timp în care hrana poate fi procurată fără să uciți fiarele pădurii sau ale câmpiilor, o situație văzută ca fiind așa cum am mai spus și înfricoșătoare dar și plină de o sumbră măreție. Nu se poate elimina discuția asupra activității omului-vânător întrucât de-a lungul întregii sale existențe societatea umană a

Fascinația ipotezelor (3)

(posibilele adevăruri din
legenda lui Grui-Sânger)

*Imaginația este mai importantă decât
cunoașterea, cunoașterea este limitată,
imaginația înconjoară lumea.*

Albert Einstein

fost depozitara tuturor activităților chiar dacă cea de bază era agricultura, păstoritul sau, mult mai târziu, producția industrială. Constatăm că, în timp, a fi vânător este un privilegiu, condiționat însă de respectarea unor reguli foarte stricte. Precum știm, în întregul Ev Mediu, dar și mai târziu, dreptul de a vâna îl aveau, exclusiv nobilii, iar practicarea acestui gen de activitate de către țărani era pedepsită cu moartea. Chiar și în contemporaneitate vedem cum pentru a vâna îți trebuie nu numai documente care să-ți ateste acest drept ci și unelte scumpe, o anumită uniformă și, mai presus de orice, un comportament bazat pe un cod deontologic. Nu lipsesc nici insigne specifice, o gastronomie rafinată și laborioasă, literatura dedicată acestei pasiuni (de multe ori cu puternice accente dramatice!), întâlnirile de pregătire, sau comuniunile având un

foarte bine conturat caracter exclusivist: baluri cu tematică, întreceri sportive (arc, tir, etc...). Cu alte cuvinte, un segment social cu specificul său bine delimitat, însoțit și acum de un gen de mistică admirativă, chiar dacă, uneori, cu accente satirice (poveștile vânătoarești!). Putem spune deci, că lucrurile nu s-au schimbat fundamental ci doar formal, adaptându-se nevoilor sociale.

3. Peșterile cu picturi, redescoperite în timpurile noastre au însă o caracteristică. Par uitate de timp și de oameni, în așa măsură, încât acum readuse în lumina cunoașterii, sunt considerate falsuri, imposturi sau cine știe ce altceva și abia după decenii de dezbatere știința le găsește un loc în cultura umanității, încercând să le stabilească și rolul. Legenda vânătorului Sânger ne spune însă că el știe despre peșteră, iar accesul în ea nu-i ridică nici o problemă. Spre deose-

bire de prezent când în peștera Coliboaia, spre exemplu, nu se poate ajunge decât prin traversarea unui curs de apă subteran, imposibil de făcut fără echipamente adecvate. Numai că peșterii cavernei pictate poartă urme de gheare ale urșilor de peșteră, o specie dispărută din fauna arealului cu mii de ani în urmă (aprox 30.000). Prin urmare, se poate concluziona că, probabil în perioada marilor frământări tectonice datorate marelui dezgheț petrecut cam între 20.000 și 10.000 de ani în urmă intrările în peșteri s-au modificat, de fapt întreaga orografie a locurilor a suferit transformări severe. Cu toate acestea amintirea lor rămâne în tradițiile culturale străvechi ale umanității și se verifică acum prin datele cu mijloace moderne. Coincid deci, atât datele, cât și ipotezele istorice ale vremurilor când omenirea trece de la stadiul de vânător la cel de agricultor (păstor), rămânând a fi de acord că și vechimea acestei legende ar fi, logic vorbind, cam aceeași.

Nu știm desigur cât de bine delimitată în arealul considerat acum românesc este legenda lui Sânger, însă racordarea ei la mitologia creștină, demonstrează că această legendă era cunoscută înainte de evenimentele care au făcut posibilă răspândirea creștinismului pe continentul Europa, iar aducerea în discu-

Dean Rusk, secretarul de stat al lui JFK era în Franța, în anii '60, când de Gaulle a decis să iasă din NATO. Apoi, de Gaulle a spus că vrea ca toți militarii SUA să părăsească Franța cât mai curând posibil.

Rusk a răspuns: „*Aceasta se referă și la cei înmormântați aici?*”

Puteai să auzi cum cade un ac!

Conferința internațională din Franța cu ingineri, inclusiv francezi și americani.

Într-o pauză, un inginer francez revine în sală spunând: „*Ați auzit ultima tâmpenie făcută de Bush? A trimis un portavion în Indonezia să ajute victimele tsunami-ului! Ce o fi având de gând, să-i bombardeze?*”

Un inginer de la Boeing s-a ridicat și a replicat liniștit:

„*Portavioanele noastre au trei spitale la bord și pot trata mai multe sute de pacienți. Ele sunt cu energie nucleară și pot alimenta*

Lecția de engleză

cu electricitate instalațiile de pe uscat, au trei cantine cu o capacitate de a servi cel puțin 3000 de consumatori cu trei mese pe zi. Pot produce mai multe mii de galoane de apă proaspătă din apă de mare pe zi și au o jumătate de duzină de elicoptere ce transportă victime de pe puntea de aterizare. Avem unsprezece asemenea nave. Câte are Franța?”

Puteai să auzi cum cade un ac!

Un amiral al Royal Navy lua parte la o conferință navală ce cuprindea și amirali din SUA, Marea Britanie, Canada, Australia și Franța. La un cocktail se afla într-un mare grup de ofițeri din toate

aceste națiuni. Toată lumea vorbea englezește, în timp ce își sorbeau bauturile, dar un amiral francez s-a plans că, în timp ce europenii învață numeroase limbi străine, englezii vorbesc doar englezește. A întrebat: „*De ce se întampla ca mereu trebuie să vorbim englezește în conferințele astea, și nu franceza?*”

Fără ezitare, amiralul britanic a replicat:

„*Poate că britanicii, canadienii, australienii și americanii au făcut așa încât să nu fiți nevoiți să vorbiți germana!*”

Puteai să auzi cum cade un ac!

Robert Whiting, un moșulică de 83 de ani sosește la Paris cu avio-

nul. La vamă, pierde câteva minute să-și caute pașaportul, rătăcit în geanta de voiaj.

„*Ați mai fost în Franța, domnule?*” i se adresează sarcastic funcționarul vamal. R. Whiting admite că a mai fost.

„*Atunci trebuia să știți că trebuie să aveți pașaportul la îndemână.*”

Englezul replică: „*Ultima oară când am fost aici n-a trebuit să-l arăt.*”

„*Imposibil. Dumneavoastră, englezii, trebuie totdeauna să arătați pașapoartele când intrați în Franța.*”

Bătrânul englez îl privi adânc în ochi pe francez.

Apoi explică liniștit:

Când am ajuns la țărm, la Gold Beach, în ziua D, în '44, pentru a ajuta la eliberarea acestei țări, n-am găsit niciun francez căruia să-i pot arăta pașaportul.”

Puteai să auzi cum cade un ac!

Propus de V.C.

► ție a blestemului cu care arborele numit sânger traversează milenii, este edificatoare pentru impactul emoțional deosebit de puternic al acestei creații culturale.

Privind însă astfel lucrurile, prin prisma unor ipoteze, chiar dacă răcordate logic, apare o problemă! Istoriografia didactică susține existența comunităților

umane în urmă cu mai bine de 10.000 de ani, numai că acestea ne sunt prezentate ca fiind în stadii incipiente de dezvoltare, axate exclusiv de supraviețuire, fără nici un fel de preocupări de tip cultural. Deși, dacă luăm în considerare vechimea de 2,2 milioane de ani a fragmentelor de schelet de Homo Habilis descoperite la Bugiulești, dar și unele reprezentări

antropomorfe mai vechi de 500.000 de ani (Venus din Berechat Ram, Israel sau Venus din Tan-Tan, Maroc!) istoria ar mai putea ascunde unele surprize, nu tocmai mici, referitoare la nivelul de dezvoltare al societății omenești inclusiv la nivelul continentului nostru.

Așa cum am spus însă toate acestea sunt doar ipoteze. Oricând discuta-

bile sau interpretabile dar să nu uităm că, păstrând cu sfințenie, proporțiile, tot ipoteze au fost și acelea ale lui Heinrich Schliemann, un visător care a avut curajul să creadă că scrierile lui Homer conțin informații istorice. Iar de atunci, istoria nu a mai fost la fel!

Dorel Schor

Chiar dacă nu au insistat în mod deosebit asupra portretelor, marii pictorii români au dedicat multe din operele lor unui subiect deosebit: evreii. Începând cu Nicolae Grigorescu, continuând cu Octav Băncilă, mai apoi cu Iosif Iser și mulți alții, ei au surprins în fizionomia evreului sărac și necăjit expresia de suferință, de nădejde, efortul de supraviețuire într-o lume în care poporul lui era hărțuit, persecutat, nedreptățit.

„Evreul cu gașca” al lui Grigorescu, în ciuda zâmbetului inteligent și a unei aparente dezinvolturi a personajului, ne face să înțelegem cu ușurință că sistemul e corupt, și nu evreul sărac este învinovățit pentru aceasta, ci realitățile sociale existente. Băncilă a evocat viața umilă a micilor meseriași, din mahalalele sordide ale Iașului, în care jumătate din populație era alcătuită din evrei. O simpatie de netăgăduit însoțește personajul care cu vederea slăbită se străduiește să pună ața în ac. Cât poate câștiga omul acesta, te întrebi. Ca și la

Maeștrii și evreii

Personaje evreiești în pictură

Grigorescu, în fizionomia personajului există și incordare, și suferință, dar ele sunt învăluite în caldă simpatie a pictorilor.

Iser era evreu. De aceea, personajul lui are și o tentă religioasă. Nu neapărat ca să-și facă cu-

noscută apartenența la credință, ci ca să-i definească statutul într-o societate care îl vedea astfel, altfel decât alții, cu un soi de înțelegere sau nu. Evreul religios, ca un simbol al continuității și a permanenței primilor care au crezut

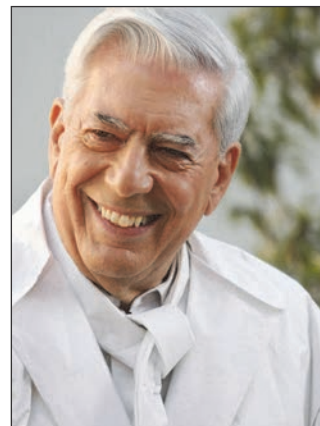
într-un singur Dumnezeu...

Dar nu doar în pictura românească apare motivul evreului. Opera lui Chagall este inspirată aproape în totalitate din steitelul evreiesc, trăgându-și filonul plecând de la târgul ucrainean din tinerețea artistului și până la peisajul parizian, la maturitate. O întreagă pleiadă de artiști ilustrează tematica evreiască, nume mari ca Samuel Bak, Naftali Bezem, Marcel Iancu, Zeev Raban, Pascin, Modiliani, Kadar, Lilien, Pasternak și atâția alții dând un certificat de bună calitate.

Mario Varga Llosa

Elogiul lecturii și al ficțiunii (3)

Adevărata literatură înalță punți de legătură între oameni deferiți și, provocându-ne stări de desfătare, suferință sau uimire, ne unește, trecând peste obstacolele ridicate de limba pe care o vorbim, de credință, de obiceiurile de zi cu zi sau de prejudecățile ce ne separă. Când marea balenă albă îl trăște pe Achab în străfundurile oceanului, cititorii trec prin aceeași stare de suflet identică, fie că trăiesc în Tokyo, în Lima sau în Tombuctu. Când Emma Bovary înghite arsenic, când Anna Karenina se aruncă sub roțile trenului, iar Julien Sorel urcă pe eşod, și când, în sudul lui Borges, amabilul doctor Juan Dahlmann înfruntă cu cuțitul un ucigaș sau când ne dăm seama că toți locuitorii din Comala, satul lui Pedro Paramo, sunt morți, frisonul pe care îl simțim este același pe care îl simte cititorul ce-l adoră pe Buddha, pe Confucius, pe Iisus, pe Allah sau pur și simplu este agnostic, indiferent că poartă haină și cravată, djellaba, kimono sau bombachas. Literatura creează fraternitate în interiorul diversității umane și înlătură zidurile ridicate între bărbați și femei, din ignoranță, pe motive de ideologie, de credință, de limbă vorbită și din prostie.

Toate epocile au avut parte de spaimile lor, a noastră fiind cea a fanaticilor, a teroriștilor sinucigași, o specie umană veche, ferm convinsă că ucigând, i se deschid por-

țile Raiului, că prin sângele vărsat, al celor nevinovați, sunt spălate toate umilințele colective, că sunt îndreptate toate nedreptățile, că se va impune domnia adevărului în lupta cu falsa credință. În fiecare zi, în diferite colțuri ale lumii, cei ce se cred deținătorii adevărului absolut lasă în urma lor nenumărate victime. S-a crezut că prăbușirea imperiilor totalitare va impune coexistența, pacea, pluralismul, drepturile omului, iar lumea va întoarce definitive spatele holocausturilor, genocidului, invaziilor, războaielor de exterminare. Dar nimic din toate acestea nu a avut loc. Vedem proliferând noi forme de barbarie, ațitate de fanatism și, în același timp cu proliferarea armelor de distrugere în masă, avem dovada că orice grupuleț de răzbuunători nebuni sunt în stare să provoace, într-o zi, un cataclism nuclear. Trebuie să le stăm în cale, să-i înfruntăm, să-i înfrângem. Nu sunt numeroși, chiar dacă zgomotul provocat de crimele lor se aude în toate colțurile lumii, fiind cuprinși de oroarea provocată de acest coșmar. Nu trebuie să ne lăsăm intimidați de către

cei ce vor să ne răpească libertatea pe care am căpătat-o de-a lungului și eroicului proces de civilizare. Trebuie să apărăm democrația liberală care, cu toate neajunsurile ei, încă înseamnă garantarea pluralismului politic, a coexistenței, a toleranței, a drepturilor omului, al respectării criticii, legalității, alegerilor libere, alternanței la putere, a tot ceea ce ne-a scos din modul de viață sălbatică și ne-a apropiat tot mai mult de viața frumoasă și perfect simulată de literatură, literatură pe care nu o merităm decât inventând-o, scriind-o și citind-o. Fără literatură nu am fi ieșit niciodată din barbarie. Înfruntând pe fanaticii ucigași, noi ne apărăm dreptul de a visa și de a face din visele noastre o realitate.

În tinerețe, ca majoritatea scriitorilor din generația mea, am fost marxist și am crezut că socialismul va fi remediul ce va elimina exploatarea și nedreptatea socială ce copleșea țara mea, America Latină și restul lumii a treia. Adept al etatismului și al colectivismului, trecerea la democratul și liberalul, care sunt acum, a fost lungă, dificilă, reali-

zându-se lent, în timp ce eram contemporan cu alinierea la Revoluția cubaneză, atât de entuziasmantă la început, cu modelul autoritar și vertical al Uniunii Sovietice, cu mărturiile disidenților ce reușeau să evadeze din Gulag, cu invadarea Cehoslovaciei de către țările Pactului de Varșovia, cu gînditori ca Raymond Aron, Jean-Francois Revel, Isaiah Berlin și Karl Popper, cărora le datorez reevaluarea culturii democratice și a societăților deschise. Acești maeștri ai gîndirii au fost pentru mine un exemplu de luciditate și de îndrăzneală într-o perioadă când inteligența Occidentului părea, din frivolitate sau oportunism, să fi succumbat în fața farmecului socialismului sovietic sau, și mai rău, în fața sabbatului sanguinar al revoluției culturale chineze.

Traducere: Mircea Cotârță (mircea.cotarta@yahoo.com)

Ziarele sunt autorizate să publice acest text în orice limbă, numai după data de 7 decembrie 2010, ora 17.30, ora orașului Stockholm.

Fundația Nobel 2010

Victor Sterom

**Dan Giju - Femeia ca
obiect de studiu -
Ed. Bibliotheca,
Târgoviște, 2011**

Dan Giju sugerează ideea cum ca - viața erotică - a unui bărbat sau a unei femei se lasă anticipată de trăirea primei experiențe de acest gen. Sub incidența acestui raționament intră și volumul de proză despre care facem vorbire. Autorul suplinat aici de naratorul Gato s-a oprit asupra unor destine exemplare, cu pretextul a le prefigura experiența erotică. Viața și amorurile lor secrete sau nu, pretind a fi - unele și sunt - cu adevărat memorii care vin în întâmpinarea unei alte intenții a prozatorului: de a oferi o mitologie a comportamentului erotic. Cum s-a ajuns, însă, la ceea ce cred eu că nu mai este vorba de calități dobândite, ci de însușiri înnăscute ale căror motivații sunt în subsidiar obscure, pierzându-se în codul genetic. Să ne poată oare lămuri o succintă incursiune în -Femeia ca obiect de studiu - propusă de Dan Giju? Se poate din motiv ce prozatorul aduce în proza erotică, propriul său univers sensibil, personajele feminine devenind o coagulare, cât și cele ce transcend temporalitatea pentru că între viață și moarte se aștern temeuriile

BREVIARE

de Victor Sterom

unui spirit ce se domină pe sine, raportându-se la propriul univers analitic.

**Marta Miculescu - Visele
Anisiei - Ed. Nouă,
București, 2011**

Apetitul pentru modernitate și uneori pentru senzațional s-a convertit în pretext într-o descifrarea motivelor și pentru relevarea resorturilor intime care impun o soluție morală a personajelor din cele 45 de capitole. Pentru că, Marta Miculescu ne arată o realitate nevăzută dintr-o întâmplare, realitate smulsă din context pe care o face verosimilă. Sigur, este că puterea de penetrare în -realitatea - fluxului epic rezidă deseori în surprinzătoare conotații, în insolite semnificații și relațiuni. Astfel, autoarea e stăpână pe meșteșugul narării, pe dialog și pe introspecție, distilând analitic mesajul și asumându-și-l cu bună știință ca într-un - joc - perfect, tăindu-și o „cale” în existența dintre ireal și real; bunăoară, în carnea sensului doldora de artificii epice. Mai spun că Marta Miculescu se cunoaște în-deajuns, ori într-atât încât nu poate comite în scrisul ei, greșeli majore în raport cu ea însăși. Altfel spus, cred că autoarea cunoaște bine că în absența coerenței, orice text devine neinteresant, iar povestirea, schița sau nuvela, să nu mai spun, romanul, devin simple colaje de cuvinte, sincope de fraze fără noimă, jocuri stilistice gratuite, orice, numai literatură nu.

Dorina Brândușa

Landen - La nord de sufletele voastre - Ed. Că-lăuza, Deva, 2011

Poeta Dorina Brândușa Landen scrie poeme elaborate, divagate, în care ființa ei se identifică atât de bine cu ele însele, având conștiința clară a faptului că are ceva de spus lumii. O lume paralelă, o nuanță unică, un spațiu necunoscut. Aproape mai mereu afectuoase, melancolice și elegiace, poemele din acest volum își - caută - redescoperirea atmosferei ontice, aderarea la un moment original, recuperarea sacrului. Tensiunea persuasivă poate fi aici măsurată după insistența cu care poeta Landen relevă lucruri văzute și nevăzute, sentimente și sensibilități abia iscate, gânduri definitive ori numai periferice. Autoarea, prin acest volum, „La nord de sufletele voastre”, a vrut să afle cine trăiește în sepia timpului, observându-se din sugestivele versuri în care o dialectică a semnificațiilor - naște - fraze siameze, sau în care consonanțele semantice dau sens cuvintelor mai puțin uzuale.

„Mi-am gustat prea mult singurătatea/pentru a putea îndura./Ea se naște/ din însuși miezul sufletului/mă împresura neant de spumă/izbind izvorul sângelui/ereditatea laptelui/supt odată cu sămânța morții./Singură pășeam/un om obișnuit numărând nebunii/printre oameni vorbind în șoaptă/îndopați cu bune intenții/ cu vin la carton și budincă/oameni

alergând pe sârmă” (Sensibilitate)

Mexhid Mehmeti -

Noapte lungă,

Poezie albaneză - trad.

de Baki Ymeri, prefață

de Marius Chelaru -

Ed. Amanda Edit,

București, 2012

„Nu știu cât de reprezentativ este pentru un autor, din câte știu destul de cunoscut în Kosovo, cum este Mexhid Mehmeti, acest volum, atât ca dimensiune, cât și pe cale de consecință, ca arie tematică/stilistică. (Marius Chelaru) Sunt stări febrile, trăite la limita dintre aspirație și realitate în versurile acestei frumoase cărți unde poetul Mehmeti scrie conștient că adevărul poeziei dintotdeauna constă în concizie, în lapidaritate. Maturitatea poetică se vedește a fi aici prin simplitatea și nuditatea imaginilor poetice, prin concentrarea investigației lirice asupra viziunilor sublimite ideatic. Pasta poemelor, densă, înglobează metafore desenate riguros. Astfel, se țes, poem cu poem, imaginile atâtor detalii, succesivele reflecții asupra timpului, destinului cum și interogațiile și invocațiile existențiale. În fine, poezia scrisă de Mexhid Mehmeti - putem numi - un autoportret în mai multe variante, conturat înăuntrul tablourilor create afectiv și reflexiv într-o noapte lungă. „Dacă ne întoarcem vreodată/dincolo de uitare,/nu te gândi că s-a modificat geografia amintirii/atât de repede./Dacă ne întâlnim dincolo/de valea amintirilor,/nu te gândi că a sosit timpul uitării/atât de repede/ Bunerămas!/Nici de această dată/capul meu încăpățânat/nu distruge pereții.” (Dincolo de uitare)

Carnea mea caută căldura versului tău

Pe aici nopțile
sunt tot mai lungi și mai reci
carnea mea caută
căldura versului tău

albele mângâieri
cu care m-ai învelit la plecare
s-au zdrențuit

genunchiul dezgolește
trecutul mărturisit

acum frica
lovește fără milă pereții
toamna-n oglindă
se sparge în țandări

pe buzele mele îngerul a ruginit
și nici măcar nu știu
cum să ies din lacrima aceasta
care tot mai tare mă strânge

Frica mea desenează zăvoare

Plouă
în toată casa doar eu
și această lacrimă
răsfoită de umbre

aș vrea să fii aici
să vezi și tu cum
întunericul ațipește
în pletele mele
povestite de fluturi

pe stradă
nu e nimeni cu grabă sub tălpi

tac și ascult
cum cineva încearcă
să deschidă trecutul
uitat sub praguri

frica mea desenează zăvoare

Șoapte uitate de un crin înflorit

Deschid larg fereastra
cântecul greierilor
năvălește în casă

pe masă doar câteva șoapte uitate
de un crin înflorit
și poemul scris de tine
într-o lacrimă necunoscută

Poeme de Marilena Apostu

ești iar aici lângă mine
te respir cu lumină cu tot

în zori cămașa ta miroase
a somn proaspăt strivit

zarzărul nostru
e doldora de cuvinte de dragoste

Stau pe marginea unei lacrimi

O altă noapte
prinde rădăcini în
palmele bătrânului
plecat din fotografia aceasta

pe străzi neștiute
un poem cu plâns de copil
mă tot caută

singurătatea alăptează
frica din mine

stau pe marginea unei lacrimi
și ascult
cum lanțurile strigă
o femeie frumoasă
pe nume

chiar acum tu intri în casă
ținând o iarnă albă în brațe

fericită
mă furișez sub pleoapa ta stângă
și plâng

Precum doi fluturi rănile noastre

Precum doi fluturi rănile noastre
s-au regăsit în vina
de a fi însingurați

cheia a ruginit sub lacrimile reci

nu mi-am trădat niciodată umbra
și mereu am știut

în câte silabe
s-ar descompune mâna mea

secundele aleargă desculțe
prin ploaia de afară

undeva aproape
încă o femeie este vânată de ziduri
țipătul ei sparge ora din sâmbure

Cerul îngenunchează sub frunte

Prea multe frunze au căzut
în lipsa ta

acum îți ascult trupul
dezmiardând o toamnă
ce a învățat să răspundă
în mii de rădăcini

versul tău se așterne
peste piatra ce pândește
prima ninsoare
păsările aduc cenușa lemnului
care te-a încălzit

încă un zâmbet crapă-n oglindă
și nici nu mai știu câte vieți au trecut
de când pășesc
cu ochii închiși către tine

senin
cerul îngenunchează sub frunte

Plânsul numără crucile

În cimitir plânsul numără crucile
și în toată casa e un miros puternic
de duminică umedă

îndurerată aștept
ultima zi din țipătul
copilului bolnav

fratele meu pictorul
își stinge nevoia
de plecare într-o pânză

cea mai putredă poruncă
scapă singurătatea de vina tălpilor

Aculin Tănase o legendă vie

*„Rafinamentul este arta de a iubi
în alții reprezentarea propriei
noastre personalități.”*
(Aculin Tănase)

Poetului Mircea Dinescu

E drept că o mai faci de oaie,
Dar eu, ca semn că te iubesc,
Ți-am construit vreo trei butoaie
Din doagele care-ți lipsesc!

QUIPROQUO

De la Nistru pân-la Tisa
Tot yoghiniul plânsu-MISA:
MISA-luat, MISA-nscenat,
Porcuroru-i delegat!

Unui slugarnic periculos...

(de ignorant!)
(păstoreliană)
Ca să scapi de pana mea,
M-ai trimite după grății;
Eu, cu permisiunea ta,
Te-aș trimite-n pizda mă-tii!

Oratorului C.V. Tudor

Tu pe mulți îi cucerești
Cu discursul tău dibaci.
Și ne place cum gândești
Mai ales atunci când taci.

Unui pseudocritic de epigramă

(lui Alex Ștefănescu)
Că ne tragem tărtăcuța
Din maimuță, știe - oricine,
Însă eu urăsc maimuța,
Că nu s-a retras din tine!

Primarului Cristian Popescu-Piedone

Soția m-a tocat de zile
Să mai slăbesc - halal temei!
- Și-am aruncat 50 de kile,
Iar azi sunt... slăbiciunea ei!

Epigonilor

...și după noi Potopul!”, urlă unii,
O vorbă ce cutremură și cerul!
- Da-mi place foarte mult ce vor nebunii,
Că, poate-o să le spele caracterul!

Lordului din mine

Fiindcă sunt un tip bonom,
Îmi crapă-obrazuî de rușine
Când mă apropii de un om
Și mă îndepărtez de mine!

Inscripție pe o piatră

După moarte, asta-i viața!
N-am un vierme în sicriu,
Fiindcă m-au mâncat de viu
Viermii de la suprafață

Celui care nesocotește interesul național

Eu pe el, deși nu-mi place,
Îl socot la datorie,
Pentru că, prin tot ce face,
Vrea pe ȚEPEȘ să-l învie!
De legat MISA...

Laudatio Prostiei

Ca cel mai copt din toți netoții,
Când sufăr, vinovat sunt eu,
Fiindcă-s prost de bun cu hoții
Nedemni nici de disprețul meu!!!

Bogatului sărac

Din artă ar gusta puțin,
Că nu-i persoană oarecare,
De n-ar fi, bietul, foarte plin.
De golul care-l face mare!

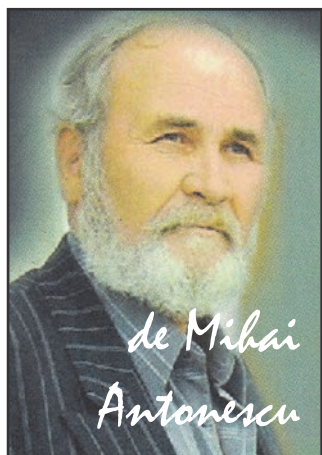
buze. Și ca un răs sănă-
tos, care te scoate din
întristare și îți arată cât
de frumoase pot fi Viața,
Boema și Epigrama.”

**George Văduva,
romancier, poet,
eseist, publicist**

Aculin Tănase - un Virtuoz al Epigramei Elegante

„Unul din epigra-
miști care fac să crească
valoarea genului, care
au dus epigrama pe Eve-
restul perfecțiunii -
poate unicul, poate
magnificul, poate inega-
labilul sau toate acestea
la un loc - este omul cu

joben, de un farmec cu
totul special - ACULIN
TĂNASE. Acest mare
epigramist nu are ne-
voie de prezentare. Este
omniprezent. Genul cel
mai greu - epigrama -
este la el ca un zâmbetpe

Consemnări prietenești Dumnezeul prozatorului de bună calitate

**Mariana Cenea, Joc dublu la frontieră,
Ed. Detectiv Literar, 2012**

Tocmai pe când ne gândeam că romanul polițist a intrat într-un nemeritat con de umbră, primim „JOC DUBLU LA FRONTIERA” al prozatoarei Mariana Cenea, roman apărut la Editura Detectiv Literar, anul 2012. Cartea are absolut toate ingredientele genului, desfășurându-se alert, cursiv, pe fond psiho-social și într-un spațiu bine determinat: frontiera de sud-vest a României. Adie în carte un vag parfum dinspre buna așezare în text pe fond istoric a lui Ion Grecea, parcă, și-un acut simț al conciziei învelit în inefabilul lui Haralamb Zincă, până la pronunțatele umbre și sonuri ale Rodicăi Ojog Brașoveanu, cu încă ceva în plus, bănuț numai, la

o primă lectură. Mariana Cenea lucrează „cu materialul clientului” cum s-ar spune, căci, o așa profundă cunoaștere a caracterului uman, cum și a elementelor specifice unei meserii pe cât de dure, pe atât de necesare cum este poliția de frontieră, numai cineva dinlăuntrul aceluia sistem, poate avea. Personajele romanului au prin simplitatea descrierii acea tuse de inconfundabil și „viu”, acea naturalețe luminoasă (chiar dacă majoritatea întâmplărilor au loc noaptea) ivită de sub pana unei prozatoare cu o bună stăpânire a textului. Ele se mișcă în funcție de context și stare pe un sistem al construcției pirami-

dale atent urmărit, subliniind acțiunea, cum și atitudinile sufletești, într-o montură, adeseori, ori mai mereu pendulând pe linia subțire (și, cum citim, chiar letală în unele cazuri) dintre datorie și trădare. Factorul uman excelent surprins pe sinusoidală social-politicului. A tăriei de caracter și-a încrederii în „celălalt”, după cum, a slăbiciunii, rod al inconsecvenței unor politici dictate de străine interese. Așadar, ce uimește poate cel mai mult la Mariana Cenea, este cutezanța și măreția bunului simț cu care pune sub ochii cititorului acest roman de o minuțioasă, aproape chirurgicală introspecție a unui

segment al societății noastre contemporane, invitându-ne, în subtext bunăoară, ca, prin analiza părții să ajungem la cumplita molimă ce a cuprins întregul. E un roman de tot aparte, pe care l-am citit în toate cheile lui mai mult sau mai puțin vizibile, cu mari, semnificative părți de o tulburătoare frumusețe, chiar dacă într-un limbaj adeseori frust, plin de neoașisme ori spuneri „de-a dreptul” cum e și sufletul românesc. Iar dacă există un Dumnezeu în pildele aceluia sfânt preot din Mehedinți cu care Mariana Cenea înțelege să salveze cumva sufletele bolnavelor ei personaje la finele romanului, tot astfel, același Dumnezeu ține brațele deschise și pentru cei ce dăruie din plinul minții și-al simțirii la alte cote, asemenea cărți. AVE !

P.S : Autoarea este la cel de-al patrulea roman, deja. Dacă și celelalte trei, (pe care, uite, regretăm că nu le-am citit) se ridică la nivelul celui despre care tocmai am făcut vorbire, atunci, nu putem trece mai departe fără a lua în seamă.

**Poem de
Llelu
Nicolae
Vălăreanu
(Sârbu)**

Numai tu, Doamne!

Călătorind spre apus
fac parte din zi
cum soarele din mine,

încălzind interiorul opac
cu raze curbate la colțuri.

Până și aerul respirat
se urcă prin sânge
cu litere coapte de cerneală

întropând în gânduri
cuvintele.

Numai tu, Doamne!
Ești primul care vede
în ochii mei dezlegarea
de păcatul trădării prin moarte.

Sunt tăcerile definitive.
Luminile stinse de vânt
în căușul de ceară al mâinii
ce se topesc și ard
nemurirea.

**Gheorghe Valerică
Cimpoca**

Ne întrebăm dacă fizicienii se vor încurca în acest labirint al descoperirilor deșarte sau dacă spre deosebire de nefericiții babilonieni vor continua să construiască turnul și așa cum a spus Einstein „să cunoaștem gândurile lui Dumnezeu”. Turnul a fost înlocuit cu un accelerator pe care l-au construit în țara Waxahachie unde au descălecat și au pus la lucru protoni de foarte mare energie. Folosind viteze foarte mari, aproape de viteza luminii și ciocnind proton cu proton în vid înaintat au rezultat particule elementare printre care și așa zisă particulă bozon Higgs, sau cum au numit-o cercetătorii „particula lui Dumnezeu”. Scopul acestor ciocniri este să ne poată întoarce la începuturile timpurilor conform cu modelul Big Bang. Atunci s-a pogorât Domnul să vadă acceleratorul pe care-l zideau fii oamenilor. Și a zis Domnul: Iată oamenii descurcă ceea ce eu am încurcat. A privit Domnul și a spus: Haide, dar, să ne pogo-

Particula lui Dumnezeu (1)

Povestea bozonului Higgs

„Frica de Dumnezeu dă viul și adâncurile înțelepciunii și doar mândria dă putere și crezământ deșertăciunii” - Nicolae Mirean

râm și să le dăm oamenilor Particula Domnului ca să poată ei vedea cât de frumoasă este lumea pe care Eu am zidit-o. Cam așa va fi scris un nou testament conceput de oameni fără frică de Dumnezeu.

Omul îl caută continuu pe Dumnezeu fără să-și dea seama că și el face parte din El. Crede și cercetează! Credința și cercetarea lui Dumnezeu, a creației, planurilor și voinței Sale, sunt interdependente, susținându-se permanent una pe cealaltă. Surprinzător este faptul că nicăieri în cuprinsul Revelației divine nu întâlnim prescripția crede și nu cerceta. Din contra, Sfânta Scriptura și Sfânta Tradiție dețin în ele inele o seama de porunci, sfaturi evanghelice și îndemnuri menite să-l determine pe om să se apropie de Dumnezeu și să-și sporească credința prin cercetare permanentă, prin observare și cunoaștere. „Caută și vei afla (Matei 7:7)”. Cel mai elocvent îndemn legat de cercetarea Scripturilor în vederea întăririi credinței și a sporirii cunoștințelor despre Dumnezeu ne este dat de Mântuitorul Iisus Hris-

tos: „Cercetați Scripturile ca să socotiți că în ele aveți viața veșnic. Si acelea sunt care mărturisesc despre Mine (Ioan 5, 39)”. A crede fără să cercetezi poate fi considerată o ispită, o preluare a unui neadevăr ca adevăr, a unui viciu drept virtute, a unei înșelătorii ca minune: „Cercetați duhurile, căci nu toate sunt de la Dumnezeu”. Lumea e creată de Dumnezeu pentru a-L vedea pe El în ea, uneori și prin descoperiri științifice obținute pe cale rațională, care-i oglindesc într-o mică măsură măreția și puterea. Bineînțeles că „metoda” duhovnicească este superioară, după cum revelația supranaturală e mai precisă decât cea naturală.

Particula lui Dumnezeu a fost găsită! Cercetătorii au descoperit particula lui Dumnezeu, în experimentele desfășurate la acceleratorul LHC (acceleratorul de particule de la CERN), iar anunțul a fost pe 4 iulie 2012, în cadrul unei conferințe de presă desfășurată la Geneva. Oamenii de știință de la Centrul European de Cercetări Nucleare (CERN) au anunțat cu această ocazie că au des-

coperit ceea ce ar putea desluși cele mai mari mistere ale Universului.

Primul căruia nu i-a plăcut și continuă să nu-i placă formularea Particula lui Dumnezeu este Higgs însuși. El preferă să vorbească despre particulă ca despre „bozonul care poartă numele meu”. Nefiind credincios, nu ne putem aștepta, evident, din parte-i, la smerenie... Acest bozon este atât de important pentru starea fizicii de astăzi, atât de hotărâtor pentru nivelul nostru de înțelegere a structurii materiei, și totuși atât de evaziv, încât a trebuit să i se dea un nume de alint: Particula lui Dumnezeu.

Lucrurile sunt de la început puse greșit: ce vor oamenii de știință să realizeze? Să cunoască Universul! Cum? Prin teorii și experimente științifice. Aici se ascunde o mândrie a omului rupt de Dumnezeu, din care derivă credința că lumea înconjurătoare poate fi explicată și înțeleasă fără nici un fel de ajutor de la Dumnezeu, care de altfel poate să nici nu existe, în această viziune.

Va urma

Ion Iancu Vale

Poetul este coloana spirituală, fără sfârșit, care leagă cerul de pământ. Indiferent că aceasta intră sau nu în grația de obicei subiectivă a contemporanilor și a criticilor, dacă devine celebru sau dacă rămâne un mare anonim într-o lume pe zi ce trece din ce în ce mai inaptă, în stabilirea valorilor spirituale, Poetul este alesul Divinității. El are astfel, Acolo, Undeva, jilțul lui de mare cinste și mărire. Pentru că Poetul este unul din marii sacrificai în dumnezeire, atunci când, modest și cu credință, își etalează menirea. Trebuie să se știe însă că nu Poetul își alege această stare de grație, pentru că el nu este făcut, el este născut și starea lui este predes-

Picătura de sânge a lui Dumnezeu

tinată.

Cine simte și înțelege poezia adevărată, aproape că nu mai are nevoie să citească decât Sfintele Cărți ale lumii și cărțile lui, ale Poetului. Căci, în zidirea lui demiurgică, interpretează precum nimeni altul, și inconștient aproape, Biblia, Talmudul, Coranul...

Poetul este crucificat pe destinul personal, trăind și murind singular, niciodată destul de apreciat la întreaga sa valoare. El este un fiu al

lui Dumnezeu care se naște, fulgeră și dispare ca o cometă, viața fiind de obicei, pentru el, un lung travaliu. Nu că nu i-ar plăcea să aibă și el o viață normală, tihnită și lipsită de griji, dar, pentru că este un ales, el trebuie să sufere, având tribut greu de plătit pentru rolul hărăzit.

Puțini înțeleg că după ce a creat lumea cu locuri, ființe și celelalte lucruri, Dumnezeu și-a transpus opera Sa unică într-un goblen la care lu-

crează în continuare, adăugând sau îndepărtând alte și alte elemente. Uneori, rar, dar sigur nu din greșală, Părintele Vieții Se înțeapă cu acul, cu care împunge în miraculosul Lui gherghef. Din arătătorul Lui se prelinge atunci o picătură fierbinte de sânge. Ea ajunge ca un altfel de Duh Sfânt, pe Pământ, germinând Poetul Adevărat.

Un copac undeva, cândva...

Ion Iancu Vale

Se înălța uriașul copac. Cu sfidătoare semeție urca spre înaltul cerului. Tulpina lui de fildeș străpungea aerul încărcat de sunete și rezonanțe siderale. Babel vegetal, coroana imensă și stacojie sprijinea bolta albastră, nesfârșită a cerului. Îngeri căzuți, transparenti și agili culegeau hulpavi fructele coapte ale copacului. Carnea acestor fructe de

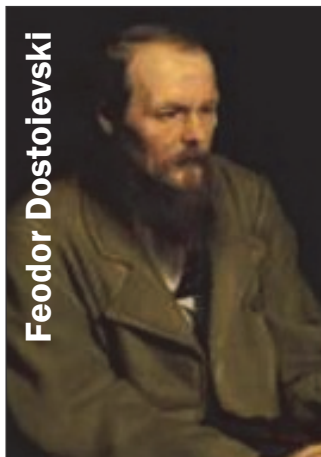
aur împrăstia împrejur un parfum tulbure, nedefinit, amețitor. Flori cu petale multicolore și pistiluri de azurit deveneau, instantaneu, fructe mari, rotunde și strălucitoare. Ele nu se rupeau din pețiol, nu cădeau și nu putrezeau. Se volatilizau doar, făcând loc altor asemenea roade. Păsări mari, bizar colorate, izbucneau brusc, în zbor zgomotos, din cuiburi căptușite cu tungsten și pehblenda, în care cloceau ouă de ametist. Copacul se înfîșea adânc în măduva pământului, prin rădăcini neînchipt de groase, care se răsuceau și se încolăceau până la suprafața solului, creând între ele ade-

vărate catacombe, ce duceau un-deva, în miezul terestru. În adâncile goluri dintre rădăcini, reptile gigantice cu solzi de bronz, cu limbi arzătoare și bifurcate și cu ochi opaci de fontă, păzeau comori fabuloase, fără seamăn, depozitate acolo de Marele Rehal, cel atât de temut și de ne iubit.

Oamenii plecaseră de multă vreme din împrejurimi, căci aerul nu le mai pria, otrăvit de emanațiile puturoase ale catacombelor. Somnul îi părăsise, izgonit de agitația foșgăitoare a îngerilor, cârâitul păsărilor și sâsăitul lugubru al reptilelor. Pământul devenise până la hăt departe, pustiu și arid, ploaia fiind pur și

simplic furată de uriașul copac, iar seva pământului smulsă fără milă de către acesta. Astfel, în jurul lui se căscau adevărate crevase, adânci și uscate, izvoarele secase și viața devenise imposibilă, murise în jurul maleficului arbore. Oamenii așteptaseră destulă vreme o schimbare, dar nimic nu se întâmpla. Neliniștea, nesiguranta și sărăcia îi făcuse să cedeze, distrugându-le orice speranță. De aceea, singura soluție a însemnat plecarea cât mai departe de copacul ce stăpânea întinderea trufaș, dușmănos, distructiv sperând să găsească aiurea, locuri mai prielnice pentru viață...

Feodor Dostoievski

Unii dintre cei mai străluciți autori ai literaturii au fost dependenți inveterați, cu adicții față de orice, de la cafea, la sex și opium și de-a lungul timpului și-au exprimat diferite grade de rușine față de viciile lor. La urma urmei, este vorba despre condiția umană, care este predispusă spre acest gen de preocupări, iar în cazul literaturii observația este valabilă și în cazul scriitorilor și în cel al cititorilor, pentru care viciile reprezintă o temă fascinantă.

Feodor Dostoievski Jocuri de noroc

„Când mă apropii de sala de jocuri de noroc, intru în convulsii de îndată ce aud sunetul banilor pe masă”.

La mijlocul anilor 1860, Dostoievski a fost lovit de câteva evenimente tragice, soția și fratele său au murit, iar scriitorul rus a intrat

Viciile unor scriitori celebri

într-o depresie devastatoare, pe lângă faptul că a rămas și cu o grămadă de datorii personale și de familie. Astfel, Dostoievski a devenit dependent de jocurile de noroc și în special de ruletă.

Se vehiculează ideea că autorul rus a scris finalul romanului *Crimă și Pedepsă* mai repede decât era prevăzut pentru că avea nevoie disperată de un avans din partea editorului său și că a scris nuvela *Jucătorul* cu scopul de a-și plăti datoriile acumulate la ruletă cu câștigurile din urma publicării.

Honoré de Balzac Cafea

„Mulți oameni pretind că își găsesc inspirația în cafea, dar, după cum știe toată lumea, cafeaua transformă persoanele plictisitoare în persoane și mai plictisitoare”.

Balzac și-a alimentat scrisul prolific obișnuind să bea nu mai puțin de 50 de cești de cafea în fiecare zi până în punctul în care această doză nu a mai fost suficientă și a început să

mănânce zaț uscat.

O “tactică” pe care scriitorul o descrie ca fiind “o metodă oribilă, mai degrabă brutală, pe care o recomand numai bărbaților în putere, bărbaților cu părul negru și des și cu pielea acoperită de pete de la ficat, bărbați cu mâinile mari și cu picioare în formă de popice. Cafeaua abuzează de garniturile stomacului așa cum un căruțaș abuzează de ponei, plexul se inflamează, scântele sar până la creier. Din acel moment, totul devine agitat. Ideile se pun rapid în mișcare precum batalioanele unei mari armate pe câmpul de luptă iar bătălia e dusă cu furie. Amintirile te atacă, steaguri strălucitoare ținute sus; cavaleria metaforei se dispune în formație de luptă printr-un galop magnific; artileria logicii năvălește cu vagoanele-i clămpănind printre cartușe; la ordinele imaginației trăgătorii ochesc și trag; forme și personaje încep să defileze; hârtia este acoperită de cerneală, iar munca nocturnă începe și se termină cu torentele

Honoré de Balzac

acestei ape negre așa cum o bătălie începe și se termină cu pulberea cea neagră”.

Lord Byron Sex

„Vai! Dragostea unei femei este cunoscută ca fiind un lucru minunat dar și teribil în același timp”.

Nu numai că s-a culcat cu peste 250 de femei în Veneția, într-un singur an, fără a mai pune la socoteală bărbații, dar George Gordon Byron a avut o aventură și cu scriitoarea Caroline Lamb, cu verișoara sa, Anne pe care a luat-o și de soție și chiar cu propria lui soră vitregă.

Desigur, 250 de femei într-un singur an poate părea munca unui seducător feroce, dar interesant este obiceiul lui Byron de a păstra o amintire din partea fiecărei iubite. Acesta obișnuia să preia de la fiecare amantă mostre de păr pubian pe care le păstra în

James Joyce

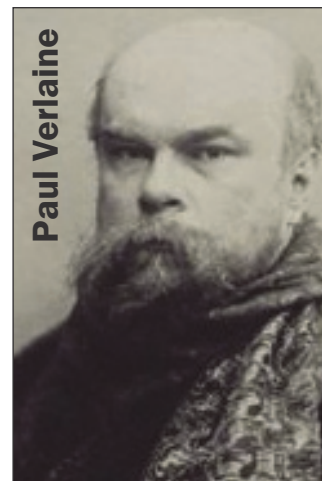

Lord Byron

Elizabeth Barrett Browning

Paul Verlaine

Ernest Hemingway

plicuri atent marcate cu numele fiecăreia. Recent, aceste plicuri au fost expuse în public de către editura care se ocupă de operele lui Byron.

Elizabeth Barrett Browning Opiu

„Opiu, opiu, noapte după noapte!”

Elizabeth Barrett Browning a început să folosească opiul de la vârsta de 15 ani pentru a trata o problemă a coloanei vertebrale. După ce a împlinit 30 de ani a contractat o boală care-i afecta plămânii și inima, iar în 1845 poeta inhala 40 de picături de tinctură de opiu (laudanum) pe zi, o doză enormă.

Elizabeth spune într-o scrisoare pentru fratele său: Opiul îmi menține pulsul constant și mă ajută să nu leșin. Opiul oferă pace sufletească și echilibru sistemului meu nervos.

Paul Verlaine Absint

„Îl iau cu zahăr!”

Baudelaire, Verlaine, Rimbaud, cu toții au fost adepți ai absintului, dar dintre ei, Verlaine i-a fost extrem de devotat. Când el și Rimbaud au pus capăt aventurii lor amoroase, Verlaine a intrat într-o stare de furie alimentată de absint și și-a împușcat fos-

tul amant în braț, faptă pentru care a petrecut doi ani în închisoare. Spre sfârșitul vieții, rămas sărac și singur, Verlaine a renunțat la toate viciile sale, cu excepția absintului, desigur. Legenda spune că a băut absint chiar și când era pe patul de moarte.

James Joyce Gaze intestinale

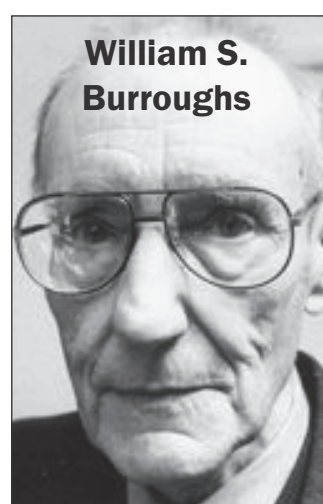
„Cred că aş recunoaște oriunde părțurile Norei. Aș putea să adulmec aerul și să știu că părțul e al Norei într-o cameră plină cu femeii părțăitoare. E un sunet mai degrabă feminin, față de părțurile pe care îmi imaginez că le scot soțiile obeze, niște părțuri ca o rafală de vânt umed. Devine brusc ceva amuzant și murdar, ca un părț pe care-l slobozește o fetiță îndrăzneată noaptea, în dormitorul de la colegiu. Sper că Nora o să-și slobozească tot timpul vânturile în fața mea ca să i le adulmec și să-i recunosc mirosul”.

La prima vedere ar părea deplasat să-l desemnăm pe James Joyce ca fiind dependent de gazele intestinale ale soției sale, dar cine a citit scrisorile sale pline de obscenități știe că pasiunea lui Joyce nu era una de moment. Practic, omul era obsedat de flatulență.

Charles Dickens

William S. Burroughs Heroină

William S. Burroughs Heroină

„Indiferent dacă o tragi pe nas, o fumezi sau ți-o bagi în fund, rezultatul este același. Dependența.”

Dependența de heroină a lui William S. Burroughs nu a fost niciodată un mare secret. A folosit-o, practic, toată viața și cele mai apreciate lucrări ale sale sunt reflecții autobiografice asupra experiențelor sale cu drogurile. Burroughs chiar a obișnuit să vândă heroină în cartierul Greenwich Village din New York în anii '40 iar înainte să moară a fost supus unui tratament cu metadonă.

Charles Dickens Morga

„Sunt târât de o forță invizibilă către morgă”.

Charles Dickens obișnuia să petreacă zile întregi

în morgă observând cum sunt aduse, pregătite și depozitate cadavrele. Nu e ca și cum Dickens ar fi primul artist fascinat de organisme moarte, dar în general, artiștii vizuali sunt aceia care simt nevoia să examineze formele corpului uman. Dickens a descris forța care-l îndrepta pașii spre morgă drept atracția repulsiei.

Ernest Hemingway Alcool

„Întotdeauna să faci treaz ceea ce ai spus că vei face când erai beat. Asta te va învăța să-ți ții gura închisă”.

Deși există zeci de scriitori notabili despre care se știe că au fost dependenți de alcool (Dorothy Parker, John Cheever, F. Scott Fitzgerald, William Faulkner, Charles Bukowski), statutul de lider al „haitei” trebuie să-i revină lui Ernest Hemingway. Scriitorul american a fost alcoolic în cea mai mare parte a vieții sale și chiar a început să bea mai mult începând cu anii '50 pentru a putea trece mai ușor peste durerile provocate de unele accidente pe care le-a avut.

Pasiunea sa pentru alcool a devenit subiectul unor legende care spun că Hemingway a inventat băuturi ca daiquiri sau mojito.

Propus de B.P.

Al. Florin Țene

Dragă cititorule, romanul pe care îl ții în mână consumă o viață trăită în magia amintirilor despre fratele autorului, Rico, cu relatări aproape neverosimile, ce nu sunt altceva decât produsul baroc al imaginației.

Toader T. Ungureanu, autorul acestui roman, intitulat "FLORI PENTRU RICO" "are în spate experiența a 14 cărți de proză publicate (nuvele și romane), fapt ce se reflectă în arta sa narativă.

Romanul de față este o construcție românească în care visul se răsfrânge în două oglinzi ale realității, creând o stare onirică, halucinantă, plină de mister și secvențe diafane, privind dragostea dintre doi frați.

Autorul pare un fachir renașcentist care este atras de alchimia imaginației, un erudit cu viziuni neoplatonice, în fine, un degustător rafinat al imaginilor pe care le scormonește pătimaș în cotloanele amintirilor și mărturiilor.

Romanul structurat în capitolele: "Mesaje de dincolo", "În lumea cărților", "Flori pentru Rico", "Un nou prieten", "Orânduiala" și "Colindul flo-

Proiecții alchimice și experiențe magice în romanul „Flori pentru Rico”

rilor de cireș " are o construcție de puzzle cu a cărei componente se pot construi noi imagini, chiar dacă autorul învăluie totul cu abilitate într-o ficțiune cu aparențe reale.

Două sunt principalele personaje din "Flori pentru Rico", Doru și copilul Rico, fratele mai mic al personajului principal, căruia îi este dedicat romanul, care apare în situații neprevăzute, ca un înger păzitor al destinului prescris de Dumnezeu, destin ce glisează în spații mirifice de dincolo de Călimănel, pe culmile Bozieșului sau într-un areal mai mare al Bucovinei, al Dornelor și Ardealului.

Caracterul oniric al întâmplărilor e mereu dublat de o realitate învăluită în voalul metaforei. Acest fapt deconspiră pe poetul Toader T. Ungureanu, autor a cinci volume de poeme. În paginile acestui roman descoperim poeme de o sensibilitate maladivă care se înscriu fericit în contextul acțiunii.

Romanul debutează cu întoarcerea din armată a "Rătăcitorului" care se oprește la sora sa Parasciva, ocazie care îi prilejuește să "înoade" o aventură pe malul unei

ape cu o tânără bibliotecară. Demersul autorului în descrierea relației dintre cei doi tineri este de un pitoresc vitalizant și estetizant, fapt ce-mi aduce aminte de romanele lui Gib I. Mihăescu "Rusoaica" și "Zilele și nopțile unui student întârziat", cu acea culoare rurală de "haut en couleurs". Autorul creează efecte noi prin schimbarea perspectivei narative și să sugereze, fără crispări și eforturi hilare, o atmosferă onirică, uneori plonjând în haloul halucinației: "Ațiți! Focul! Doar flăcările jucăușe se ridicau spre înălțimi, căutând scăpare... De cine?... De ce?... dansul nebunatic în ritmul tobelor începu frenetic. Nu le vedea chipurile ascunse după mantia grea a nopții. Le auzea doar cântul! Cântul straniu amestecat cu uruitul motoarelor, aerul paletelor elicopterului, el, rămânând chircit pe mai departe, simțind doar căldura molatecă cuprinzându-i trupul... Atât de aproape-pe... atât de aproape... Ciuda, acea stare care-l învăluisese la început, atunci când se trezi singur, abandonat de soldații din grupa de comandă, lăsându-l de izbeliște, înconjurat doar

Toader T. Ungureanu

de ramurile joase ale copacilor, îngreunate de zăpada abundentă, (...) ".

Altfel, narațiunea nu e lipsită de un pitoresc estetizant, în care se ascunde o știință a observației ce conturează o atmosferă halucinantă, întinsă, precum un micleliu, asupra amintirilor. "Flori pentru Rico" e, în acest sens, romanul unei umanități dinamice, cu psihologii contorsionate și răvășite. Universul epic e abstras, izolat și ținut, din pânza imaginației ritualice. Mama, Florica, Narcis bolnav de inimă care face operație pe cord, care-și așteptase rândul ani buni pentru transplant, Rico, cel care-i dăruiește inima spre a-i duce pe mai departe visele neîmplinite, acceptându-și destinul tragic, Lupușorul care se bucură că are un băiat atât de deștept, dar fără de noroc, pierzându-l așa cum își pierduse și soția, Alexandra ce-l iubește pe Doru, Turbatu-Căpitanul, sunt personajele ce tangențiază cu un neam care-și trăiește destinul, reînviat în romanul ce fixează momentul de paroxism istoric unde satul ardelean, cu orgoliile lui de axis mundi, trăiește evenimente

► deosebite, devenind un fragment în totalitate, o amprentă în atemporalitate: „Rămas pironit locului, îl împinse de spate-n porțița deschisă... Îl privi cu drag depărtându-se, pășind cu greu prin zăpada afânată, căzută peste noapte... Nu-l mai zări atunci când ochii i se umplură de lacrimi... Cu greu, se întoarse căutând cărarea făcută prin zăpada bătătorită, acolo, chiar prin mijlocul străzii, de bocancii trecătorilor care se sculaseră ca și ei dis-de-dimineată spre a o lua din nou de la capăt... Îl dorea sufletul văzându-l cum lupta, chiar dacă era un simplu copil, nu se dădea bătut, se zbătea în această lume stranie pe care nici el care văzuse atâtea, trecuseră peste el atâtea necazuri, călîndu-l, iar ghiociei îi invadaseră chipul, nu o înțelegea pe deplin. Începuseră să-l doară și pe el, când picioarele, când șalele, când capul. Cu toate astea și-ar fi dat anii cei mai fericiți pe care-i mai visa câteodată, dacă ar fi avut ocazia să compenseze dure-rile copilului, pe care-l vedea cum se stinge încet, încet...”.

Autorul recuperează unele pulverizări în planul retoricii, prin juxtapunere de întâmplări narate prin memorare și prin schimbarea viselor personajelor, parte din ele de extracție arhetipală (Rățăcitorul, soldații).

Tudor, fratele lui Rico ce primește ”mesaje de dincolo” își reface genealogia prin relatări succesive, într-o narațiune `a tour de role. E mult onirism în acest roman ce

ambizionează să construiască o simbolistică a istoriei vitalizată prin vis și memorare. Aceasta e, de altfel, și latura cea mai consistentă a romanului ce construiește un fast himeric al unui joc al destinului uman: “Se trezi în mijlocul acelei primăveri timpurii, hoinărind pe dealurile Roșului, admirând priveliștea care i se derula în fața ochilor... Fără să-l cate cu privirea, î-l simțea alături, pășind agale pe iarba fragedă, lăsând urme abia perceptibile pe roua dimineților.

- Să coborâm dragul meu prieten, să-ți vezi lăcașul în care ți-ai abandonat luntrea pământeană... îi zise cătându-i mâna.

Nu-i răspunse...Se simțea atât de bine...De astă dată nici cea mai mică durere nu-i însoțea pașii, doar vântul hoinar, jucându-se cu ramurile încărcate de verdeață“. Era la mormântul lui Rico, cerându-și iertare și memorând secvențe din viața lor . Doar o lumânare aprinsă și un buchet de flori erau martorele emoțiilor. Autorul e un meșter al spontaneității stilistice, al arhitecturii și mai ales al creionării personajelor. De la Gogol a învățat probabil rostogolirea amănuntului banal până la fantastic, iar de la Celin a preluat ceva din romanticismul relatării. Oricum Toader T. Ungureanu este un prozator original și viguros. Capitolele acestui roman trăiesc prin aspectul lor compozit: amestec de narațiune poetică și relatare magică, parabole cu irizări de vis și redare a cotidianului, descriere hieratic-

creștină și aglutinare a detaliilor. Vedem în această narațiune, fizionomia însăși a vieții, cu tot dinamismul ei haotic și incongruența ei adâncă, putem aprecia că acest roman este o frescă ce redă trăirile unui neam cu speranțele, visurile și durerile lui. Aflăm aici o știință impecabilă de a surprinde stările sufletești și visele personajelor, dar și banalitatea de care se înconjoară lumea și care devine noua sa mitologie, dar și capacitatea de a evoca fragmente din trecutul lui Rico.

Sfârșitul romanului degajă o simbolistică cu trimitere, aluzivă, la cele două lumi despărțite de fluviul Styx, când Tudor aflat la mormântul lui Rico „zări de departe apele învolburate ale râului, despărțind cele două lumi atât de diferite”. În timp ce continua ”să zâmbească florilor de cireși care înfloriseră doar pentru el, pentru sufletul său pur, nevinovat... “. Imagine superbă ce-mi amintește de finalul romanului lui Cronin în care se spunea că își aduce aminte de mirosul florilor de frezii. Gestul pe care-l face Rico, dăruindu-și inima-n ultima clipă, gândul că întinde o mână de ajutor celui căzut, care la rândul-i îi va duce visele mai departe, acceptul tânărului care așteptase atâta timp să primească o nouă șansă la viață, sunt momente descrise cu atâta acuratețe, încât, citind, îți vei simți pentru o clipă sufletul răvășit... “De astă dată mâna însângerată se retrase din adâncuri strângând ultima fărâmbă de

viață, spre a fi dăruită tânărului care încă mai aștepta cu mâna întinsă, Darul... Cele două mâini se atinseră...Prima dăruind, a doua primind speranța de a merge mai departe, împlinindu-i visele, năzuințele... Se scutură așa cum o făcea de fiecare dată când ieșea din apă, spre a-și alunga de pe corpul firav picăturile, boabe de mărgean, ridicându-se, abandonându-și trupul, luntrea cu care străbătuse apele învolburate ale vieții, privind doar chipul bărbatului care-i primise cu atâta recunoștință darul, ultimul pe care putea să-l ofere înainte de a se pierde-n uitare”.

Autorul prin amestecul registrelor găsește tonalitatea potrivită, căci înfățișarea compozită a capitolelor e și o probă de consecvență, trăind cu adevărat alături de personajele sale, poate și faptul că acest roman conține elemente biografice. Toader T. Ungureanu știe să vadă esențialul în spuma realității și să-l extragă fără căutări crispate. Imaginația e o formă de înălțare a realului din trecut spre prezent, un efect al perspectivei narative.

Citind acest roman mi-am adus aminte de zicerea lui Petre Țuțea: „Prozatorul seamănă cu un tâmplar care ia un lemn murdar din noroi, îl spală și face din el mobilă de lux”. Așa a făcut autorul acestui roman; a abordat o temă, aparent banală, și a făcut din ea un briliant iradiind lumină magică.

**Alina Nicoleta
Polina**

Panait Istrati - Istoria unei schimbări (2)

itinerarul unui francofon -
partizan al lumii noi

**"Spovedanie pentru învinși" - oracolul
sovietic al schimbării**

Confesiunea lui Panait Istrati se înscrie într-un ambient pur neliterar, testimonial chiar, fără detalii estetice relevante (Istrati nu poate fi socotit scriitor calofil, discursiv vorbind, fiind unul care nu pregetă în fața spontaneității epice); o confesiune care demarează cronologic într-un moment crucial al evoluției URSS și sfârșește ciclic, în același ton resmenat. Confesiunea sugestiv nominalizată "spovedane" este o modalitate judicios aleasă de autor pentru a evalua echilateral

și etic deopotrivă, starea unei națiuni ale cărei instrumente conducătoare ar fi putut constitui un exemplu benefic vecinilor ei balcanici. La nivel structural, pronunțată este dispunerea convențională a discursului, ritmicitatea faptelor înscrise omogen în megasecvențe definite liniar prin titluri naiv alese, conservator, amintind de picarescul francez voltairian. Sub pretinsa față a unui turist entuziast, Istrati ascunde punctual figura bolșevicu-

lui inocent, neatacat, cum este ilustrat în primele pagini confesionale. El susține cristalizarea masei muncitoare și anihilarea capitalismului, insistând asupra afinității sale revoluționare. Totodată, patima obsedantă pentru Troțki amintește patetic de gestul său sinucigaș, căci acest virtuoz al mișcării bolșevice, în atitudinea sa grandomană se subordonează unei personalități nu doar mentalitar, ci reușind să se

parametreze în gândiri și comportamente identice. Semiotica revoltei lui Panait Istrati este una intenționat neutră, autorul circumscriind roului de martor - observator și - sporadic - militant, analogiile lexicale oferindu-i mai degrabă postura de observator. Năzuiește spre amprenta personală în schimbare, dar debuturile sale turistice îi suprimă acest statut. Misiunea lui rămâne pur observativă, confirmarea călătoriilor sale este tradusă prin recunoașterea și

ulterior resemnarea privitor la soarta unei clase - cobai în discriminare: muncitorimea. Identificat acesteia, Istrati își propune și își asumă constant neputința surclasării. Tonul său rugător, chiar insistent, la mobilizare, este inhibat de realitatea descoperită în Rusia. Un pios discurs, venerant, ardent îi generează sentimentul victoriei, ipotetic absurdă ori greu realizabilă, misiunea individului este și rememdiul subjugării: "Cu sângele generos al milioanelor de inmuri ale voastre au fost pictate și aprinse aceste arcure de mare triumf și aceste litere de flacără de la frontierele sovietice. Și dacă într-o zi va trebui ca nimic să nu mai rămână în picioare din tot ceea ce ați construit și visat acolo, ei bine, de la primul la ultimul dintre mercenarii care se vor năpusti la asaltul împotriva Uniunii Roșii ca s-o devoreze, nimeni nu va trece pe sub această arcadă a destinului vostru fără a nu cădea

fulgerat de spaimă". Ajuns pe teritoriul sovietic, întâlnind figuri cu rol de salvatori, din alte clase sociale, ipocriți, Istrati persistă în a se mobiliza individual exemplificând: "nu mai trimiteți delegații de imbecili care nu văd nimic și nu vă raportează nimic. Dar duceți-vă singuri, fără ghid, fără șef și veți simți mai mult decât toți șefii lumii, chiar de-ați fi prosști ca o cizmă". Tonul său satiric dezvăluie amărăciunea turistului înecat de prezumptiva atmosferă evoluată, independentă, de o somptuoasă informație a dezvoltării unei națiuni superioare, în care conflictele ideologice, de atitudine, sunt nuanțate de repartiția socială - de la congresiști declarat bolșevici - la reporterii martori capitaliști, masa rușinos indicată în postura de momeală a tranziției politice, totul în interiorul acestei națiuni trădează falsul schimbării.

Rememorarea lui Octombrie 1917 justifică informațional aderența lui Istrati la autonomie și dezrobire. Orice indiciu nominal (amintim de prietenii însoțitori, care subscriau credinței sale vizionare - Jourdain), orice referință circumstanțială dictată de acest eveniment amplu și marcant, secvențe ale revoltei și autodepășirii, epitetul omagial al Revoluției din 1917, absolut orice element plastic pe care îl indică autorul edifică substanțial afinitatea sa sovietic independentă. Mai mult, ►

▶ revolta unui popor e absorbită în ființa sa precum un credo intim, obligatoriu și imperios: “bolșevismul era un erou, un titan, un Dumnezeu (...). Jăratecul unei fecundări care trebuie să înnobileze viața, îi devora sufletul. Nimic pentru sine. Totul pentru comunitate. Și nici crime, nici nedreptăți, nici bariere protestate între oameni. Aceștia, chiar de-ar fi trebuit să piară trei sferturi dintre ei, în cataclismul acestui elan generos, aveau datoria să smulgă din propriile măruntaie copilul care nu trebuia să devină niciodată monstrul uman. Pornind de la particularitatea comportamentală tipic francofonă, pentru prietenie, fără vaste efuziuni polemice, Istrati creionează un itinerar oniric, în care va fi însoțit de pseudo - intimul Nikos Kazantzakis, nominalizat Cretanul.

Întâlnirea abordabil imaginară, se desfășoară subtil sub auspiciile unei zile festive. Cei doi, nominalizat identificați în spații neutre, subscriu la o călătorie inedită. Transcaucazia, Grecia sunt ținuturi care generează ideea ameliorării traiului actual.

Istrati conduce o propagandă insuficient susținută, conferințele, omagiile sale publice, aduse bolșevismului îi atrag expulzarea. Este lamentabil percepută o civilizație incapabilă, rezervistă, al cărei credo nu va fi aplicat și fructificat prea ușor, se atenționează însă: “Pentru ce se dă foc acestei lumi și nu te arăți capabil

de a construi una mai bună, de vreme ce tu plătești cel mai mare tribut al muncii, închisorii și morții mârșave”. Revenit în postura de emigrant politic în URSS, critic și combativ, constată pe același ton revoltat acalmic inutilitatea evoluției unor pretense indispensabilități sociale și blamează rațional diferența dintre patria “burgheză” și “proletară”.

Două metamorfoze ale umanității contemporane, în care geniul revoltat va sprijini “fericirea din moment ce ea va înceta să devină morală”. Pe desfășurătorul său de vizite urmează civilizații omogene, construite sub același regim tranzitiv: o Odisee presărată scriptic cu notițe optimiste, simpliste, cu o detașată trăsătură rebelionară. “Cum să nu blestem ziua când maică-mea m-a adus pe lume, de vreme ce o politică neghioabă dublată de o doctrină de neînțeles mă desparte acum de ceea ce constituia pivotul credinței mele și-mi acoperă fața cu un văl al apostaziei care mă nefericește?”. Este prezentată cronologic călătoria sa suplimentară Odessa - o Arcadie în care sovietismul este permisul de liberă trece a oricărui european, dezmăț doctrinar și festival ideologic. Expulzat și de aici, merge în Crimeea, o regiune care îi încununează reușitele literare - mărturisește a fi găsit aici un “paradis terestru”, care nu suportă comparația. Mai departe, în Ucraina, care este “ținutul cel mai apropiat de România mea”, sursă de

inspirație cinematografică (Domnița din Snagov - film nerealizat). Își asumă paroxist titlul de dezrădăcinat: “peste tot și nicăieri, cu lumea întreagă și cu nimeni”, insistând retoric asupra atmosferei sociale actuale: “Pentru ce se înverșunează în a pune căruța înaintea boilor? Pentru ce vor să facă artă și în realitate nu produc decât paraziți artiști, în timp ce lumii îi lipsește pâinea, cămașa și odihna?”

Pentru ce se urmează exemplul unei civilizații care sabotează viața?”. În patria sovietică - Moscova - găsește o “capitală potolită” deși evenimentele precedente îl siderează: Victor Serge, “cel mai bun prieten în Rusia”, este arestat ca opozant al regimului. Înverșunarea sa și perseverența laudativă îi garantează amicului său libertatea. În oaza rustică de la Bekovo, Istrati respiră singurătatea, întâlnind exemplul țaranului desuet cu veleități artistice patetice; la Murmansk, “capătul țării civilizate” (această a șasea parte a globului), lucrurile se îmbunătățesc, nu doar social ci și cultural, locuri instructive atrăgătoare și notabile îi înseninează impresiile; în RSSAM, autorul surprinde “Moldova comunistă la lucru”. Această interdependență Rusia - Moldova este alegoric reprodușă în imaginea femeii bătrâne care pipăie febril “pântecul vieții și vrea, din toată inima, să-i smulgă copilul de mână”. Un sinopsis crud, o literalitate penetrantă care subliniază o lume

complicată, o identificare anatomică revitalizantă, un tablou sugestiv - Moldova, fragilă sub ochiul plenipotențiar al mamei Rusii (o bătrână târfă, pe care orgoliul unei nașteri cu orice preț o interesează mai mult decât sănătatea copilului în condițiile în care el se va naște).

La Volga, un loc experimental abject, cu autonomii civice, un loc unde influențele de masă se rezumă la fidelitatea regimului, al cărui viitor este opera însăși. Istrati pătrunde în spații unde oportunitatea critică este mereu activată, anduranța sa etică nefiind înfrântă din pricina suficienței existențial - culturale. Nu pregetă la a condamna discursiv generații care înfruntă existențial un regim impus, la a pompa insulte și la a marca corespondențe forțat insolente acestuia.

Accentul autobiografic îmbogățit de replici unanim partinice, redistribuirea cronologică a perioadei petrecute în spațiul sovietic interbelic înăbușă voința vindicativă a autorului. Sporadic, aceste replici dezaprobatore singularizează secvențele itinerare pe care Istrati le împărtășește lectorului, niște năvăliri subiective recurente: “În Rusia, vei repera de departe menajul ordonat și prosper, ivindu-se ca o dovadă de civilizație în mijlocul unei barbarii sărăcicioase”, dezarmând astfel criteriile evoluției politice sovietice.

**Muguraș Maria
Petrescu**

„Nicholas Buda vine la cenaclul Eminescu, din New York și ne aduce «un Făt Frumos» pentru literatura de acest gen, a previziunilor metafizice.” Nefiind ceva neobișnuit în literatura de gen, 2012 A.D. „Sfârșitul violenței sau timpul unui violent sfârșit” se înscrie în galeria acelor cărți care apar de regulă în momentele de criză socială, care duc implicit la o criză a individului. Astfel de cărți circulă acum mai mult în literatura americană și europeană. Astfel de „cărți au o valoare premonitoare: un concept pe care literatura română l-a pierdut de mult din vedere, pentru că nu putea să prevadă decât sfârșitul viitorului luminos al comunismului pe care l-am trăit cu toții și datorită căruia ne aflăm aici.” Din acest punct de vedere criticul literar M. N. Rusu subliniază faptul că Nicholas Buda a devenit „creatorul și aducătorul reportajului comparatist în comunitatea literară româno-americană”, realizând o adevărată performanță în „efortul său de a sintetiza toată literatura cu privire la apocalipsa care este și nu este, pentru că apocalipsa este în noi. Să nu ne înșelăm în privința aceasta, o literatură abundentă, dintr-o bibliotecă virtuală, și nu numai, pe

Eveniment româno-american la New York

M. N. Rusu: „2012 A.D. Sfârșitul violenței sau timpul unui violent sfârșit?” - „o rețetă de salvare... sau manual de criză”

Volumul poate fi cumpărat din librăriile municipiului Cluj-Napoca și din țară, sau direct de la Editura Casa Cărții de Știință –
http://www.casacartii.ro/detalii_1292_Sfarsitul-violentei-sau-timpul-unui-violent-sfarsit.html

care el a citit-o, este de-a dreptul o performanță. Trece în revistă aproape toate mitologiile pe tema subiectului sfârșitului lumii. Din acest punct de vedere realizează un reportaj comparatist, prin care ne demonstrează că nu cei vechi aveau dreptate, ci noi cei de astăzi care ne pregătim pe baza celor sugerate de cei vechi la o simetrie fericită pentru viitor. Fericirea nu este în spatele mitologiilor, ci în fața noastră.”

Nicholas Buda: „Nu este ușor să vorbesc după alocuțiunile părintelui Theodor Damian, care a sesizat extrem de bine mesajul moral al cărții și ca atare vi l-a expus, cu pledoaria-i specifică; de asemenea este dificil să exersezi echilibristica istorico-profecică generată de volumul «2012 A.D.» după comentariile generoase ale d-lui M.N. Rusu și după caracterizarea făcută de d-na Muguraș Maria Petrescu. Autorii, în general scriitorii, când vine timpul să vorbească despre operele lor, îmbrățișează poziții diferite. Unora le face plăcere să vorbească, un fel de laudatum, altora nu. Unii invită la lectură, alții lecturează ei înșiși spre salvarea auditoriului. Cartea aceasta nu este o carte profetică! Eu nu am autoritatea unui profet. Cartea, mai degrabă, este rezultatul unui jurnalism de bună intenție, care informează și nu inflamează societatea. Această carte vine după aproape doi ani de studiu, de călătorii virtuale prin mi-

tologiile vechilor civilizații, cum ar fi cea sumeriană, hinduistă, budistă, mayașă, a indienilor nord americani Hopi, etc. În ecuația istorică am inclus și câteva profeții ale faimosului Nostradamus și comentarii ale alchimistului Fulcanelli. Așa cum remarca dl. M. N. Rusu am petrecut ore în șir în biblioteci virtuale și nu numai, am citit cărți și manuale de specialitate, am audiat știri și comentarii, am colectat informații de la agențiile de profil din Statele Unite ale Americii. Volumul cumulează date din spectrul istorico-mitologic al umanității, din sfera socială, religioasă, economică și politică. Vechile profeții despre sfârșitul lumii sunt doar un cap de pod, care continuă într-o schematică unitară de-a lungul istoriei umanității, ajungând până la noi, oferind astfel un câmp vast de cercetare și documentare pentru cei care doresc să știe mai multe despre ceea ce se întâmplă astăzi cu societatea umană.

Această carte nu este un catehism despre viața viitoare, nici manual de criză, nici îndreptar eshatologic. Am încercat să păstrez o linie echidistantă, o neutralitate voită, lăsând ca cititorii să decidă pentru ei înșiși. Privind și analizând trecutul nostru, ca umanitate, pornim de fapt în cunoașterea lăuntrului, a spațiului spiritual. Totul pornește dinlăuntrul nostru. Dragostea dar și ura, toate por-

Cu experiența de muritor
pot să trăiesc
Să fiu loial călăului
înger demn de admirat
Chiar de sunt sălbatic și barbar
răzvrătit urmărit de soartă
nu-mi pun ștrengul de gât
Nelegiuit țin la onoare

între trecut și prezent
sunt EU
Vedem ce nu vrem să vedem
cădem în aceeași capcană
îndoiala e veșnică de taci
Aș dori să tac
ce nu pot să fac
Miracolul iubirii, pedeapsă sfântă
nu te ascunde în umbra ta
zi rătăcită în anotimpuri
Neliniștea flacăra arde

Poeme din volumul „Mărfarul cu vise” de Puiu Moiceanu

Zorii un nou sfârșit

Durerea te face bun sau slab
nu ai trecut
nu poți fi generos
Nu întreba toată viața
de nu ști cine ești

Ai o șansă să uiți
Nu te bălăci în disperare
Ura naște altă ură
Trăiești, înveți să ierți
Religia e plină de sfinți
Nu tulbura liniștea cuvintelor
In cimitir vezi
ce înseamnă viața

► nesc din noi și trăiesc prin noi. Accentul cărții cade pe schimbarea structurală a ființei umane. Știm că intrăm acum în Era Vărsătorului, iar molecula de ADN se poate modifica doar în apă. Să fie oare un mesaj ascuns, despre viitoare schimbări genetice petrecute la nivelul microuniversului corpului uman? Vom deveni oare mai buni? Pentru că aici doresc să ajung, la bunătatea din oameni, la bunătatea din noi, finalmente la omul luminos! Sfârșitul lumii, citit în ziare, vehiculat pe Internet sau prin alte canale media, nu este neapărat unul al existenței umane, ci este un sfârșit care se petrece în noi. Sfârșitul moral al omului începe prin necredința acestuia...”

Theodor DAMIAN: problema întâmpinării unui sfârșit, de orice fel, este o problemă morală!

În alocuțiunea sa, Theodor Damian a discutat despre această carte atât din punctul de vedere al unui teolog, cât și din punctul de vedere al unui om obișnuit preocupat și el ca și toți semenii lui de acest subiect. De aici interesul sus-

citat de carte, pentru că oamenii și-au pus dintotdeauna întrebări pe această temă, problema căpătând astfel un aspect de permanentă preocupare. Despre sfârșitul lumii au vorbit proorocii „Vechiului Testament”, despre sfârșitul lumii au vorbit toate marile civilizații și religii ale omenirii.

„Volumul este conceput într-un mod interesant, pentru că adună între copertile sale, studii ale autorului care cuprind o vastă geografie spirituală. Deci Nicholas Buda vorbește de sfârșitul lumii în vechile religii și civilizații, după care trece la tratarea acestui subiect pe plan științific. Aici citează, rezumă, face referințe multiple la diferite agenții de mare credibilitate din Statele Unite, cum ar fi NASA, FEMA etc., care tratează problema aceasta din punct de vedere astronomic, politico-economic, aspectul cosmic și cosmologic, climatic etc.” Talentul autorului este acela că dintr-un subiect vehiculat aproape până la epuizare în toată mass media și sub toate formele, Nicholas Buda nu oferă doar o

carte care să adune laolaltă informații diverse ci, o carte care, prin stilul scrierii, incită la o lectură mai departe și mai departe a unei noi pagini. Ca să nu mai vorbim de mulțimea notelor explicative și de subsol, care vin să aducă noi dovezi de documentare și studiu.

Dar cartea aceasta nu trebuie privită numai din punctul de vedere tehnic și arid al datelor stricte pe care le oferă, ea trebuie citită și din punct de vedere teologic întrucât Nicholas Buda este și teolog. „Îl felicit pentru acest volum deosebit de interesant... studii și eseuri care sunt extrem de actuale, pe măsură ce ne apropiem de luna decembrie a anului 2012. Marea problemă este cum să întâmpinăm un eventual sfârșit, acum sau când se va întâmpla? Iar mesajul autorului este acesta: problema întâmpinării unui sfârșit, de orice fel, este o problemă morală! Pentru că numai așa supraviețuiești unui sfârșit, dacă ești pregătit din punct de vedere spiritual și moral...!”

Repere singulare ale artei lirice mondiale

Florica Cristoforeanu

In memoriam - 125 de ani de la naștere

Magdalena Albu

Întotdeauna am afirmat faptul că reprezintă o datorie mai mult decât sacră a prezentului acțiunea de promovare a valorilor trecutului cultural românesc aruncate pe nedrept în uitare, valori care s-au afirmat în timp ca niște adevărate borne spirituale singulare, având șansa extraordinară din partea destinului de a scrie istorie de-a lungul și de-a latul globului pământesc și de a deveni veritabile părți constitutive ale Panteonului cultural al întregii noastre umanități creatoare. FLORICA CRISTOFOREANU reprezintă în acest amplu context anterior trasat unul dintre reperele fundamentale ale spațiului liric autohton și mondial, deopotrivă, care și-a construit mesajul propriei sale vieți într-o gamă personală ce poate fi tradusă, prin cuvinte, astfel: „Trăiești, respiri, iubești, ești numai și numai prin muzică!”

Personalitate complexă a timpului său, una dintre vocile unice ale cântului operistic autohton și universal dacă e să ne raportăm la particularitatea specifică a glasului acestei mari artiste a lumii, anume aceea de a stăpâni cu ușurință absolut toate registre vocale feminine, plecând de la ceea ce definește muzical palierul sopranic și ajungând până la rarissimele sunete ale neobișnuit de gravei voci de contralto (aceasta din urmă destul de puțin întâlnită în sfera interpretării lirice feminine de orișunde), omul de cultură FLORICA CRISTOFOREANU a cucerit în timp, prin sonoritatea caldă a timbrului său, nu o singură lume distinctă, ci mai multe asemenea lumi ale segmentului delicat al operei lumii.

Nu numai măiestria sa interpreta-

tivă binecunoscută publicului larg, dar și maniera individuală de a străluci ca artist pe marile scene lirice ale mapamondului au impus-o pe FLORICA CRISTOFOREANU în țări precum Italia, Spania, Danemarca, Norvegia, Argentina, Chile, Brazilia ș.a., care i-au recunoscut fără tăgadă statutul de interpret liric remarcabil al unui spațiu muzical complex redat auditoriului divers într-o dimensiune cu totul și cu totul aparte, ca și cum el, spațiul acela artistic, s-ar fi născut pentru prima dată atunci.

Plecată la început de secol XX din urbea ei natală, un orașel de provincie (altădată capitală de județ) de pe malul stâng al râului cu același nume, Râmnicul Sărat, FLORICA CRISTOFOREANU avea să devină în scurtă vreme un interpret de operă deosebit de important în perimetrul cultural românesc privit în ansamblul său. Devenită întâia prim-solistă a Teatrului de Operetă din București, marea noastră artistă a debutat cu un scurt recital vocal în chiar mica sa localitate de proveniență, Râmnicul Sărat, la începutul anului 1907, an în toamna căruia destinul a împins-o cu hotărâre direct pe impresionanta scenă a Ateneului Român, în fața unui extrem de exigent public bucureștean. La puțină vreme după acest început plin de succes în arta lirică românească, cea care avea să îi deschidă însă cu larghețe și cu generozitate porțile, dăruindu-i adevărata consacrare internațională într-o serie de teatre lirice de pe teritoriul boem al vestitei peninsule italiene, dar și de pe acela al continentului european ori sud-american - loc unde și-a aflat, de altfel, și sfârșitul, la 1 martie 1960, îngropată fiind în pământul mării metropole braziliene Rio de Janeiro -, va fi grandioasa operă a lumii. Dacă am încerca să decodificăm testamentul artistic lăsat de FLORICA CRISTOFOREANU eternității, testament de-

prins din întreg discursul său vocal unic și capabil a ne oferi azi o definiție explicită a ceea ce a construit această ilustră cântăreață lirică în toată cariera sa remarcabilă, atunci probabil că el ar suna răspicat în următoarea manieră: „Există muzică, există valori. Ajută muzica să se pună în valoare! Fă-ți cunoscută vocea în lume prin arta cântului, devenind tu însuși o valoare a lumii prin aceasta!”

Despre FLORICA CRISTOFOREANU puțini mai știu astăzi câte ceva. Mentalul tinerelor generații a înregistrat, din păcate, o distanțare extrem de accentuată nu numai față de personalitățile fascinante ale operei românești și mondiale în genere, dar și în raport cu întreg segmentul muzical clasic ajuns a fi considerat în timpurile contemporane nouă ori vetust, ori destinat doar anumitor pături de inițiați împătimiți și nicidecum publicului larg indiferent de vârstă, pregătirea profesională ori de statutul acestuia. Nimic mai eronat. Polarizarea tinerilor prezentului în jurul istoriei personale ale unor nume mari ale artei cântului românesc și universal printr-o serie de activități muzicale diverse, care să fie axate tocmai pe direcționarea gustului acestora înspre domeniul anterior menționat, constituie doar unul dintre pilonii deosebit de necesari pentru a reuși să fie continuat și de aici înainte firul întrerupt al diacroniei sferei lirice românești sub aspectul percepției individuale și colective a tinerilor, o sferă culturală integrată de-a lungul vremilor cum nu se poate mai bine în

► patrimoniul universal de valori al omenirii.

Plecând de la aceste considerente fundamentale constituite în legătură cu actul în sine al cunoașterii evoluției reale a dimensiunii interpretative lirice naționale, putem considera fără urmă de îndoială faptul că ceea ce a dezvoltat FLORICA CRISTOFOREANU în prima parte a secolului al XX-lea în cadrul discursului său vocal atât de pregnant reliefat prin seria creațiilor sale de gen construite cu mîgală și profesionalism desăvârșit - fie că vorbim aici despre magnificul rol Carmen din opera omonimă a lui Bizet, despre nu mai puțin cunoscuta Salomee straussiană ori despre Manon-ul lui Massenet și lista poate continua cu alte și alte partituri specifice - se înscrie în totală măsură într-o semiotică a cântului operistic plin de o muzicalitate aleasă, unde sensul artistic se diseminează într-un câmp interpretativ personal delimitat cu conștiință de către artistă, ca și cum aceasta și-ar concepe arta proprie în spațiul unei matematici cu adevărat pure, bazată pe semne caracteristice și fixe, de care nu se mai poate desprinde spiritual cu niciun chip în momentul crucial al genezei actului scenic.

De ce am ales să scriu aceste rânduri despre FLORICA CRISTOFOREANU? Simplu. Pentru că am avut parte de o serie de „întâlniri” de-a lungul timpului cu spiritul acestei mari interprete lirice, „întâlniri” care mi-au născut în inimă ceva straniu, dar plăcut, iar în minte dorința de a ajunge să îi pot evoca într-o bună zi personalitatea-i complexă, zi, iată, care a sosit abia acum. Trebuie spus că prima mea intersectare culturală cu cântul FLORICĂI CRISTOFOREANU s-a produs pe la vârsta de 8-9 ani, în școala primară, în urma unei vizite cu colegii de clasă și învățătoarea, dna Rusu Lucreția, la Muzeul din orașul meu de baștină, Râmnicul Sărat. Ei bine, acolo, în atmosfera ce mi se părea destul de solemnă atunci, existența unui disc învechit de vinil, din ființa căruia răzbătea cu greutate în liniștea sălii sunetul hârâit al unei partituri muzicale clasice, mi-a marcat pentru totdeauna sufletul. Ani la rând apoi m-am tot gândit la muzica aceea destul de greu audibilă în acel

moment din cauza vetusteții specifice a respectivei plăci circulare de redare a sunetelor, simțind mereu o durere ascunsă în inimă fiindcă glasul miraculos al interpretei noastre ilustre și creațiile ei unice nu mai puteau fi ascultate în integralitatea lor, așa cum ar fi trebuit, de fapt.

Pentru mine, fiecare „întâlnire” pe care mi-a oferit-o destinul cu această mare artistă a lumii a făcut să îmi tresare sufletul într-un mod cu totul și cu totul aparte. Părea a fi o formă discretă de metacomunicare între două spirite aflate în dimensiuni complet diferite, dar care trebuiau probabil să interfereze cumva în vreme. Interesant a fost faptul că, la mulți ani după aceea secundă magică, profund răvășitoare din punct de vedere emoțional pentru spiritul meu hipersensibil, s-au mai derulat alte câteva asemenea interferențe demne de menționat.

Întâmplător sau nu, după Revoluția din Decembrie '89, arterei situate perpendicular pe strada unde eu am văzut lumina zilei cu ceva timp în urmă i s-a modificat numele din „23 August” în „FLORICA CRISTOFOREANU”. Iarăși am tresărit de o emoție stranie. Apoi, Casa de Cultură din Râmnicul Sărat a căpătat din anul 1996 numele mării noastre cântărețe lirice, iar zilele trecute am văzut - și salut în mod deosebit acest fapt remarcabil - că s-a hotărât de către Consiliul Local al urbei natale a interpretei, Râmnicul Sărat, constituirea Centrului Cultural „FLORICA CRISTOFOREANU”, un prilej aparte pentru ca acest orașel de tranzit poziționat în nord-estul extrem al Bărăganului românesc, ce face legătura între Muntenia și Moldova, să devină un veritabil focar de cultură prin manifestările sale diverse, inclusiv prin cele legate de numele mării noastre interprete de operă. De aceea, mă gândesc că realizarea în viitorul foarte apropiat - și vreau să cred că nu voi rămâne la stadiul de cetățean inocent prea multă vreme în acest sens -, cu fonduri obținute din varii surse, chiar si europene, a unui Festival Internațional de Canto clasic „FLORICA CRISTOFOREANU” - ce ar genera micului oraș provincial o deschidere internațională de care are absolută nevoie acum, ajutându-l să devină în scurt timp, aidoma multor

localități de pe mapamond cunoscute prin numele personalităților lor de marcă și prin acțiunile specifice legate de acestea, un reper geografic important în circuitul valoric internațional al segmentului artei lirice a lumii - nu va rămâne doar un vis personal profund utopic. Este momentul ca Centrul Cultural „FLORICA CRISTOFOREANU” să se desprindă acum, la împlinirea a 125 de ani de la nașterea mării noastre interprete de operă, de simpla dimensiune locală a fostei Case de cultură municipale și să devină un renumit centru cultural european demn de celebrul nume ce îi este dat să îl poarte pentru totdeauna.

Născută în același an cu CELLA DELAVRANCEA și FLORICA MUSICESCU, 1887, FLORICA CRISTOFOREANU a propus, la fel ca și celelalte două reprezentante de marcă ale muzicii clasice, un discurs interpretativ original și viguros al artei cântului mondial, reliefându-i acesteia din plin bogăția universului ei poetic desfășurată expresiv în tempo-ul cadențat al unei estetici interpretative singulare, pe care numai mării artiști o pot exprima în maniera lor individuală aparte. Se știe că aspirația ființei umane către un plan superior al cunoașterii s-a manifestat în toate timpurile istoriei umanității. Marea cultură a lumii și muzica, în special, prin limbajul ei cu grad generos de adresabilitate publicului de pretutindeni, au născut în Ființa umană din toate epocile umanității coordonatele veritabile ale frumosului, binelui și adevărului, atunci când ele au fost puse, bineînțeles, în slujba acestei semantici înalte, pozitive. De aceea, a te exprima pe sine însuși sau însăși ca entitate umană irepetabilă vreodată prin intermediul unui act cultural anume - muzical, în speță - presupune existența unei uriașe forțe stimulative, ce ajunge să îl elibereze pe Om din chingile unei realități extrem de dure și să-i ofere acestuia prilejul de a ieși din propriul său interior - de regulă, ermetic - pentru a se deschide spiritual Celuilalt într-o manieră estetică aparte, contribuind, astfel, la ridicarea schelelor unui construct artistic de excepție, precum a fost și cel căruia i s-a dăruit o viață FLORICA CRISTOFOREANU - arta interpretării lirice.

Vavila Popovici

Fondată în Ierusalim de către Director artistic și coregraf Noa Wertheim împreună cu partenerul ei, Adi Sha'al, în 1992, trupa israeliană Vertigo Dance Company și-a făcut debutul în cadrul Festivalului de Dans American (ADF), cu frumosul și dinamicul dans, Mana. De-a lungul anilor, Compania a primit numeroase premii, inclusiv cel al Ministerului Educației din 1998 acordat pentru Coregrafie, iar în 2003 - Premiul Landau pentru Arte Performante (Performing Arts).

Cuvântul Mana este tradus din aramaică ca navă de lumină. „Corpul omului este ca o navă care posedă o lumină interioară”, a spus Noa Wertheim. În acest dans creat cu trei ani în urmă, ea explorează dualități: masculin / feminin, lumină / întuneric, interior / exterior, unghiular / circular. Mai explicit, Mana urmărește lupta individului de a restabili echilibrul, în primul rând cu el însuși. „Adevăratul învingător este acela care se învinge pe sine însuși”, a spus-o

VERTIGO

Altă pagină a Festivalului de Dans American - 2012

Confucius. Voltaire avea convingerea că lupta cu noi înșine este cea mai înverșunată luptă, fiindcă: „te afli în ambele tabere”. Cu alte cuvinte, este necesar a afla adevărul din noi ca să putem ajunge a înțelege pe semenii noștri și a putea trăi în armonie.

În acest dans se urmărește transformarea interioară a ființei, nava de lumină existând în fiecare suflet, ea salvând în final omul de întunericul amenințător.

Spectacolul din data de 14 iulie 2012, susținut în sala Centrului Artelor performante din Durham (Durham Performing Arts Center) din Carolina de Nord, a fost o surpriză plăcută; interesant și provocator, având o simbolistică care te pune pe gânduri. Fiecare a fost liber să-și dezvolte imaginația după fantezia trezită de simțuri. Se cunoaște că pe lângă omul zilelor noastre rămas religios, mai există și acel om modern, care se simte și se pretinde în general areligios, dar care dispune încă de o întreagă mitologie ascunsă, care lucrează în sufletul său.

O oră de dans conti-

nuu, în care mișcările dansatorilor sunt pline de energie, impuls și fluiditate. Individul - dansatorul - luptă în primul rând pentru propriul său echilibru, fizic și existențial. O continuă zbatere în scopul deslușirii liniei de cerc, construirii apoi a unei spirale de energie și intensificării ei. Ritualul fizic evoluează de la partea osaturii aflată la baza trunchiului - pelvisul -, spre centrul corpului - axul în jurul căruia, simbolic vorbind, se învârteste întreaga lume. Gândul te poate duce și la Arborele simbolizând viața, tinerețea, nemurierea, înțelepciunea. De exemplu, Arborele Nemuririi din Vechiul Testament, al înțelepciunii tot din Vechiul Testament, arborele putând exprima tot ceea ce omul religios socotește real și sacru prin excelență și care leagă pământul de cer. Dansul exprimă libertatea și echilibrul dorit de către trup cu brațele sale în lupta cu contrariile acestei lumi și existența piciorului puternic fixat în pământ (pardoseala scenei). Există continua iluzie că dansatorii pot zbura în

aer.

Costumele dansatorilor lungi, de culoare neagră, cu volane ca niște aripi par a avea rolul de a ajuta - ușura zborul dar și de a îngreuna aterizarea care se face totuși, precum ai apăsa surdina unui pian. Par niște lilieci - mamifere zburătoare ale căror aripi sunt de fapt niște mâini. Este o luptă între libertate și lanțul cu care este omul pironit. Am avut, pentru o clipă, senzația că văd bărci ancorate la mal, pe care le mișcă valurile, dar ele nu se pot avânta în larg, fiindcă sunt ancorate de țărm; și altele plecând în larg, luptându-se cu valurile... Și mi-au venit în minte versurile poetului Mihail Eminescu: „Dintre sute de catarge/ Care lasă malurile,/ Câte oare le vor sparge/ Vânturile, valurile...” Vânturile, valurile fiind metafora destinului iar catargele - lupta omului în viața-i trecătoare; veșnice rămânând doar: vânturile, valurile... Gând schopenhauerian care m-a părăsit repede!

Piese muzicale ale compozitorului Ran Bagno au corespuns perfect liniei narrative a spectacolului.

Coregrafia mai explorează casa și vecinătatea ei, lumea interioară și cea din afară, o ușă care desparte cele două lumi, cea a libertății și cea a înlanțuirii, aceeași dorință și aici, de a zbura și obstacolul de a fi ținut. Dansatorii intră și ies pe ușa casei.

Mircea Eliade

► vorbea despre pragul din locuințele omenesci: „Trecerea pragului casei este însoțită de numeroase rituri: oamenii se închină ori îngenunchează dinaintea lui, îl ating smerit cu mâna... Pragul are „paznici”: zei și spirite care apără intrarea atât de răutatea oamenilor, cât și de puterile diavolești ori de boli. Jertfele către „paznici” erau făcute pe prag, și tot aici se făceau și judecățile, în unele culturi paleo-orientale (Babilon, Egipt, Israel). Pragul, ușa arată în chip nemijlocit și concret continuitatea spațiului; de aici decurge marea lor importanță religioasă, care se explică prin faptul că reprezintă simboluri și vehicule ale trecerii... Nu se poate trăi fără o „deschidere” spre transcendent; altfel spus, nu se poate trăi în „Haos”. În clipa în care contactul cu transcendentul s-a întrerupt, existența în lume nu mai este posibilă...” De aceea, poate, există acel simțământ sfânt al proprietății, „nimeni nu-și schimbă locuința fără o strângere de inimă, pentru că nu este ușor să-ți părăsești lumea...” Nici cea interioară, nici cea exterioară!

Casa dispusă pe fundalul scenei sub formă de pentagon, cu o ușă mare în mijlocul ei, se deplasează înainte - înapoi și pe lateral, sunt efecte cinematografice care te fac să poți privi din diferite unghiuri, dansul celor opt dansatori. Un balon mare,

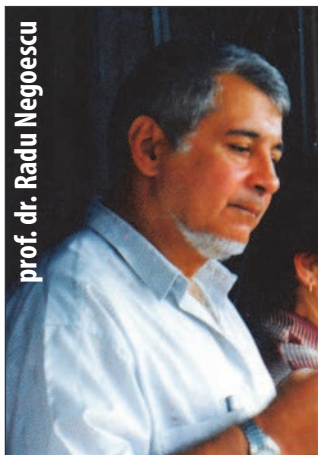
negru lucios, umplut cu heliu se ridică de pe umerii unei dansatoare îmbrăcată în costum negru, trăgându-i ușor brațele, genunchii, în sus. Mișcările ei grațioase, ușor robotizate, atrag un dansator. Tragera în sus a trupului dansatoarei de către balon se produce din când în când, ea nu este suficient de puternică și, dansatoarea se prăbușește pe pământ, semn al chemării partenerului. Timid la început, el se apropie ezitant. Ea dansează, el se clatină, nu știe încă să răspundă chemării ei. Acest duet constituie tema centrală a compoziției. Dansatoarea se află în brațele bărbatului pentru puțin timp și din nou mișcarea se repetă ca un leit motiv. Eliberați de balon, acesta plutește peste acoperișul casei ca un astru prevestitor, sugerând o călătorie mistică prin lumină și întuneric, între cer și pământ, între libertate și constrângere, în aștepta-

rea acelei navei de lumină - Mana... Nava de lumină nu poate fi altceva decât iubirea care prin imensa ei putere face acceptabilă dualitatea, transformă, creează echilibrul și armonia pentru care luptă ființele în viață. Lupta contrariilor, între Yin și Yang, atracția dintre ele, echilibrul perfect obținut, iată semnificația acestui dans! Yin fiind reprezentat prin elementul feminin asociat nopții, apei și pământului, Yang reprezentând elementul masculin asociat luminii, focului și vântului - exprimarea forței cerești. Energia este în continuă curgere și transformare, iar în decursul acestui proces ea îmbracă aspectul Yin sau Yang, în funcție de condițiile în care se manifestă. Yin și Yang pot fi recunoscute, dar nu pot fi într-un tot separate, nimic nu este în întregime Yin sau Yang. Chiar în fiecare ființă există și opusul său. În general, cunoașterea principiului

Yin-Yang și recunoașterea lui în natură și în interacțiunile dintre oameni ne aduce o mai bună înțelegere a vieții și a posibilităților pe care le avem în crearea unei atmosfere armonioase atât în exteriorul, cât și în interiorul nostru. Pe de altă parte, în Univers, echilibrul este menținut prin această lege a contrariilor, legea acțiunii și reacțiunii. Se spune că dacă lupta dintre ele s-ar încheia, nu ar mai fi posibilă existența Universului.

Alternanța dintre lumină și întuneric, mișcările precise ale unor dansatori executate pe lateral, în același timp ce alți dansatori se mișcă pe vertical, mișcări lente și rapide, săriturile, aruncările, prinderile, răsucirile trupurilor dansatorilor, creează un joc coregrafic fascinant.

Un dans cu adevărat amețitor! Un Vertij! O oră fermecătoare de dans! Și nava de lumină mult așteptată, care va salva sufletele!

prof. dr. Radu Negoescu

Radu Negoescu

„Și ne dă nouă această seară de acum și noaptea care vine, cu pace. Inarmeaza-ne cu armele luminii. Izbaveste-ne pe noi de frica de noapte, și de tot lucrul ce se petrece în întuneric; și ne daruiește noua somnul, pe care ni l-ai dat spre odihna, pentru neputința noastră, ferit de toată nalucirea diavolească” (Rugăciunea a șaptea din Vecernia plecării genunchilor, de după Rusalii. Curtoazia www.crestinortodox.ro).

1. Termeni

Somnul este o constrângere psiho-neurofiziologică la care suntem „condamnați” o treime din viața, dar și o sursă de regenerare de o asemenea importanță pentru celelalte două treimi încât toate alegețile noastre igienice se straduiesc, neobisnuit la o constrângere, să-i sporească eficiența!

Dupa o zi de muncă care ne uzează și - prin aceasta - ne îmbătrânește, un somn bun ne întinereste și ne permite să ne reluăm activitatea, speranțele, stradania către ... visele noastre.

Universul somnului

Căci în vis suntem mai liberi să ne faurim sau să ne clarificăm proiecte mai înainte nebuloase. « Sleep on it », se referă englezul la o rețetă de îmbunătățire a unei idei insuficient coapte. Experimentarea virtuală în vis poate contribui la rezolvarea mai bună a unor probleme de viață.

Să mai remarcăm că, în timp ce fără mâncare și băutură se poate supraviețui zece zile, lipsirea (sau deprivarea) de somn duce la moarte în numai câteva zile.

2. Calitatea somnului

Ființa umană este pilotată major de calitatea somnului. Din capul locului trebuie spus că plimbarea înainte de culcare, evitarea meselor încărcate seara, jogging-ul pe inserate urmat de o gustare numai ușoară sunt rețete consacrate de somn bun.

Calitatea somnului o recunoaște fiecare după cum se trezește, mai mult sau mai puțin odihnit. Dacă pe termen lung se poate crede că „suntem ceea ce mâncăm”, faptul că ne comportăm sau suntem într-o anumită zi pe măsura somnului de peste noapte este de observație comună, acest suntem însemnând

frumos/buhait, deștept/greoi la minte, alert/adormit, inspirat/stângaci... Ziua bună se cunoaște de dimineață, dar mai ales de cu noapte: după cât de repede ai adormit, după continuitatea somnului (spunemi câte treziri din somn neprovocate - de zgomot, frig, nevoi firești - ai avut, că să-ți spun ce zi o să ai !) și, încă, după vis: că, ce, cum se termină (impasul de vis terminat cu trezire - numit cosmar în formă extremă - înseamnă întreprindere neprovocată).

Inducerea și calitatea somnului pot fi controlate la omul sănătos sau la omul în zonă gri între sănătate și boală (omul surmenat este în zonă gri) fie prin mijloacele igienei, fie pe cale farmacologică (dacă nu se poate altfel). De remarcat că în timp ce întârzierea apelului la medicație (care are întotdeauna aspecte mai mult sau mai puțin toxice), pentru a încerca remedii stil de viață, este o bună orientare în multe afecțiuni incipiente, apelul la somnifere (care comportă și ele pericole de dependență și toxicitate) nu poate întârzia la fel de mult în cazul tulburărilor de somn.

Suntem ființe somnodelpendente în măsura

mai mare decât de orice altceva și este important să știm cum « ne aster-nem » somnul dulce și odihnitor.

Referirile științificilor la calitatea somnului se fac în termeni interesanți de aflat. Se cunoaște că somnul are o anumită ciclicitate care constă din repetarea de câteva ori pe noapte a unei serii de câteva faze: atipire, somn superficial sau rapid, somn profund sau lent, somn cu mișcări oculare rapide (REM) - visul, unde termenii lent/rapid se referă la oscilațiile văzute în înregistrarea de potențiale electrice preluate de la electrozi fixați pe scalp (electroencefalograma - EEG) care, împreună cu alte înregistrări poligrafice (electro-oculograma, electromiograma de la mușchii barbiei/ cefei, pneumo(respiro)grama), servesc la studierea somnului normal sau patologic.

3. Atipire și trezire

Atipirea rapidă depinde (dincolo de date personale stabile și de oboseala acumulată în ultimele luni) de activitatea de peste zi mentală, fizică sau combinată. Oboseala mentală normală grăbește atipirea; supra-solicitarea mentală o lungeste sau o împiedică. Activitatea fizică susținută (incluzând exercitiile pentru sănătate) favorizează (uneori cere imperios) somnul. Efortul excepțional, care întotdeauna este o combinație de

mental si fizic, intarzie adormirea si coboara calitatea somnului urmator (cazul insomniei de dupa meci, la sportivi) din cauza stingerii anevoioase a revarsarii exceptionale de adrenalina in sange. Mintea antrenata si disciplinata poate, si in privinta somnului, prevala - in caz de conflict - fata de masinaria fiziologica: unui mari atleti obisnuiesc sa "traga un pui de somn" chair pe gazonul stadionului in plin vacarm, la putine minute inainte de alinierea la start.

O atipire eficienta presupune ca masa usoara de seara sa fie luata cu minim 2 ore inainte (soporifice recunoscute sunt ceapa sau paharul de vin rosu natural - pentru cei obisnuiti sa-l stapaneasca), o plimbare scurta in natura, mentatie senina, uneori un ceai de plante (teiul este reputat). TV-ul axat pe violenta, orori, conflict, scandal - dimpotriva. O poveste destinata (care poate fi luata si de la TV), o preumblare mentala spre alte zone ale imaginarului decat cele vizitate de preocuparile de peste zi, adesea initierea meditatiei religioase sau a rugaciunii de catre cei care au acest dar - pot usura adormirea. Moderatia privind ingestia de lichide in ora premergatoare somnului poate preveni trezirea de nevoi firesti dinspre ora 5 (cand ti-e somnul mai dulce, visul mai intere-

sant si panza somnului mai subtire). Alte masuri de prevedere privesc microclimatul (la orele 5 temperaturile sunt cele mai scazute, in exterior si posibil in locuinta) sau ambianta sonora (la 5 se reia transportul public). Daca altfel nu se poate, dopuri speciale potrivit ajustate in urechi pot filtra zgomotele de fundal dar lasa ceasul-desteptator sa-si faca datoria si pot evita treziri provocate urmate de reatipiri foarte anevoioase sau treziri obosite la ore obligate si, inca, sculari tarzii in week-end in detrimentul altor cerinte de timp liber.

Confortul fizic al patului, calitatea si marimea saltelei si a pernei sunt detalii ce se pot dovedi importante pentru calitatea somnului; miscarile dese in somn pot fi iscate de acest tip de disconfort. "A dormi neintors" (dupa o zi plina) spune ceva despre un somn bun, binemeritat, dar si despre amenajarea inteligenta, fara mare cheltuiala, a habitatului nostru in legatura cu somnul.

4. Visul

Visul (nu cosmarul !) este nu numai binevenit ca masura subiectiva a calitatii somnului, dar este faza indispensabila a oricarui somn normal - fie ca ne amintim de vis sau nu.

Aspectul poligrafic sugereaza ca visul este un alt mod de traire activa (fata de cea din trezire), in care suntem

implicati pe de-a intregul, cu planuri, stradanii, dorinte si obiective (uneori neabordabile in trezire), succese si infrangeri, pe alocuri cu pedepse (care daca sunt crunte punem repede de o trezire "de avarie") si uneori cu vise in vis ! Visul este si gimnastica unor neuroni neatrasi curent in exercitii diurne, dar care astfel antrenati pot fi rezerva nepretuita pentru sporirea capacitatii noastre rationale sau artistice.

Visul mai poate fi vazut ca incursiune periodica in lumea intermediara intre "aici" si "dincolo". Sechestrarea (blocarea fara cale de revenire) in ultimul vis este asociata de unii cu marea trecere de la sfarsitul vietii fiecaruia spre zori mai senine.

5, Durata si orar

Nevoia de somn este indexata prin durata sa. Durata medie normala scade intrucatva de la adolescenta la senectute, trecand prin cele 8 ore ale adultului sanatos, cu mentiunea ca durata spune numai o parte a povestii somnului.

Orarele recomandate pentru adormire si trezire sunt bine cunoscute de oricine dar urmate in fapt de prea putini. Adormirea inainte de ora 23 este locul comun al tuturor sfaturilor, nu pentru ca somnul cel mai bun este inainte de miezul noptii ci pentru ca atunci atipirea este cea mai lesnicioasa. Scularea in jurul orei 7 ar face si

ea unanimitate in son-daje. Culcatul dupa ora 2 noaptea (pentru a plati tribut TV-ului) si sculatul catre 10 - 11 sau mai rau sunt un viciu de week-end al modelului cultural romanesc.

"Ziua apartine celui ce se scoala devreme" spune frantuzul, iar cine crede ca ziua de week-end, a libertatii noastre relative, merita sacrificata pe altarul TV-ului de cu seara se pregateste pentru slabiciune si infrangere in competitia vietii care reincepe, neinduratoare, luna urmatoare...

Scoala romanesca de psiho-neuro-fiziologie a elaborat lucrari privind somnul si visul, in care stiinta "obiectiva" coabiteaza armonios cu filosofia si cunoasterea artistica.

Nu pot incheia mai potrivit decat cu fraza de pe urma a rugaciunii mesei de seara ce merge, in putinele vorbe ce inconjoara orice adevar, chiar la esenta somnului linistit: rasplata, odihna, speranta: "[...] In pace ne vom culca si vom adormi caci Tu, Doamne, intru nadejde ne-ai asternut".

6. Bibliografie selectiva

- Popoviciu L. *Somnul normal si patologic. Editura medicala, Bucuresti, 1972.*

- Popoviciu L., Foisoranu V., Corfariu O., Enatescu V. *Visul, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1978.*

Pelerinaj în Țara Sfântă. Marea Moartă (4)

**Gheorghe Valerică
Cimpoca**

Israelul este un pământ sfânt și prin locurile care ne dezvăluie taine ale originii Universului și ale omului. Nu poți trece nepăsător pe lângă aceste locuri. Vizitând aceste locuri, vei descoperi în tine dorința de a înțelege cine ești, de unde vi și unde te duci. Descoperi taine bine păstrate și ascunse. Printre aceste locuri celebre sunt cele de lângă Marea Moartă: Nag Hammadi – Qumran și Massada. Aflată la cea mai mică altitudine de pe Pământ, Marea Moartă este de fapt un lac interior format în riftul cu același nume, rift ce aparține Marelui Rift African care se întinde pe o lungime de 6000 km de la munții Taurus din Turcia până la valea Zambezi, în sudul Africii. Acest tărâm aproape lipsit de viața este scena pe care s-au petrecut mai multe scene din istoria biblică a omenirii. Mărturii ale acestor evenimente au fost descoperite în manuscrisele celebre de la Marea Moartă. Manuscrisele datează din perioada 250 î.Hr. - 70 d.Hr. și au rămas în istorie sub denumirea de "Manuscrisele de la Marea Moartă". Manuscrisele de la Nag Hammadi – Qumran conțin o varietate de texte, de la Evanghelii secrete, poeme și descrieri quasi-filosofice ale originii uni-

„Cu cine Mă veți asemena, ca să fiu deopotrivă cu el? - zice Cel Sfânt. Ridicați-vă ochii în sus și priviți: Cine a făcut aceste lucruri? Cine a făcut să meargă după număr, în șir, oștirea lor? El le cheamă pe toate pe nume; așa de mare e puterea și tăria Lui, că una nu lipsește”. Isaia 40:25-26

versului, până la mituri, magie și instrucțiuni ritualice. Muhammad Ali, cel ce a descoperit manuscrisele, a recunoscut că o parte din texte s-au pierdut pentru totdeauna, arse sau aruncate. Însă ceea ce a rămas este remarcabil: 52 de texte din primele secole ale erei creștine, inclusiv o colecție de Evanghelii creștine necunoscute până atunci. Manuscrisele conțin 12 codexuri cu texte neobișnuite, unele dintre ele ca și cum ar fi scrise de însuși Dumnezeu. Textele conțin explicații ale naturii cosmologice, ale creației și o perspectivă a lui Iisus. Textele par dificile de înțeles, dar probabil aceasta a fost și intenția. Gnosticul era concentrat mai mult spre cum acesta influența oamenii decât conținutul lor. Învățăturile

secrete au fost scrise în așa fel încât nu oricine să poată să le înțeleagă. Textele se pare că au fost scrise pentru un nivel înalt de inițiați. "Acum stați! Vă voi dezvălui misterele mele, pentru ca sunteți frații mei, și le veți cunoaște pe toate". Printre aceste texte se află și profeții ale lui Isaia.

Vechiul profet Isaia a scris despre ce pare a fi o "invitație divină a lui Dumnezeu, pentru omenire". El invită oamenii să exploreze divinitatea, cercetând stelele. Unele profeții ale lui Isaia, care sunt conținute în Manuscrisele de la Marea Moartă, descoperite între 1947 și 1956 la Qumran, ar fi fost confirmate de către descoperirile făcute de telescopul spațial Hubble, susține scriitorul american J. Paul Hutchins, într-o vii-

toare carte, ce va apărea la New York. Când Isaia a scris despre puterea din spatele Universului, el nu beneficia de un telescop spațial puternic, dar descrierea sa coincide cu descoperirile făcute de Hubble în ultimii ani, ale unor galaxii masive, precum Galaxia Sombbrero. El vorbește despre o sursă de energie de neimaginat, de dincolo de Univers. Cine se află în spatele Universului nu vom ști niciodată, dar, sigur există un Creator. Manuscrisele de la Marea Moartă au fost mult timp considerate sursa unei minuni și a unei revelații pentru credincioși. Până acum ele nu au descifrate în totalitate și cu timpul vor mai apare și alte dezvăluiri. Din cele 40.000 de fragmente de manuscrise descoperite în regiunea Mării Moarte s-a publicat până acum foarte puțin, iar din ceea ce s-a publicat, nu totul a fost suficient studiat. Mare parte a manuscriselor se află nedescifrate iar unele probabil nearătate publicului, tocmai pentru că prezintă unele controverse de o importanță universală pentru creștinismul din zilele noastre. Cercetarea acestor scrieri este extrem de importantă, îndemnul lăsat de Isus "Si veți cunoaște adevărul, iar adevărul vă va face liberi" lasă o poartă deschisă tuturor celor care vor să cerceteze ►
îndeaproape creș-

► tinismul și viața lui Isus.

Locul unde au fost descoperite manuscrisele nu este departe de un alt loc cu o încărcătură istorică pentru poporul israelian. Masada este numele acestui loc antic, renumit până astăzi pentru puternicul asediu roman asupra unui grup de refugiați evrei. Numele locului este de origine romană, provenind de la originalul ebraic „metada”, care înseamnă „fortăreață”. Fortăreața evreilor ocupa o poziție deosebit de strategică, fiind izolată pe una dintre culmile abrupte ale munților ce coboară brusc în apele vestice ale Marii Moarte și în pustiul Neghev, regatul lui Iuda. Rezistența evreilor împotriva romanilor care s-au baricadat în fortăreața de la Masada este, până astăzi, unul dintre cele mai puternice simboluri ale rezistenței naționale pentru păstrarea libertății și a dreptu-

rilor religioase iudaice. Se crede că, cei aproximativ 970 de iudei șicari, pentru a nu cădea în mâinile luptătorilor romani, care i-ar fi luat într-o aprișă robie, evreii baricadați în fortăreață au preferat să se sinucidă în masa. Deoarece, sinuciderea era interzisă de religia mozaică, se spune că evreii au tras la sorți câțiva bărbați care să-i omoare pe toți ceilalți, în cele din urmă rămânând unul singur, care s-a sinucis. Se spune că numai două femei și cinci copii s-au ascuns într-o cisternă pentru păstrarea apei, spre a nu fi omorâți. Aceștia sunt cei ce au povestit istoria.

Fortăreața de la Masada, adică ceea ce a mai rămas din aceasta, a fost redescoperită în perioada anilor 1838-1842, de mai mulți arheologi, iar taberele romanilor au fost descoperite în anul 1932, de arheologul Szoltan. Săpăturile arheologice au fost întreprinse

între anii 1963-1965, sub îndrumarea arheologului Yigael Yadin, iar reconstrucția acesteia a început abia în anul 1966, Masada fiind astăzi un loc de mare atracție turistică. Astăzi, accesul spre aceasta se face, fie pe o poteca șerpuitoare și abruptă, ce urcă 280 de metri, fie cu o telegondola, suspendată pe stâlpi metalici.

Potrivit arheologilor, noii stăpâni ai fortăreței au modificat unele dintre clădirile acesteia. Astfel, o încăpătoare sală a fost transformată în sinagogă, fiind orientată cu fața spre Ierusalim. Totuși, se poate ca sala să fi fost chiar dintru început sinagogă. Aceasta este una dintre cele mai vechi sinagogi din Israel. Deoarece, în zilele noastre, Masada era dat și ca un exemplu de sacrificiu suprem folosind sinuciderea în loc de prizonierat, femeile israeliene au propus recent în Knesset, parlamentul izraelian, o lege prin care

Massada să nu mai fie un exemplu de sacrificiu extrem pentru tinerii israelieni. Ele își doresc copii în viață, chiar dacă cad în prizonierat, nutriend speranța că se vor întoarce. Istoria evreilor de peste 4000 de ani este plină de exemple în care aceștia sunt luați în prizonierat, începând cu Nabucodonosor al II-lea cel care a distrus Ierusalimul și i-a deportat pe evrei. De fiecare dată s-au întors în matcă și au renăscut ca pasărea Phoenix din cenușă, construind civilizații din ce în ce mai moderne. Acum Marea Moartă este un exemplu pentru noi prin stațiunile balneoclimaterice moderne, prin culturile de curmali și prin prelucrarea de medicamente și creme pentru înfrumusețarea pielii. Zicerea „Omul sfințește locul!” este mai veche decât mintea care a scornit-o. **(Va urma).**

Un altfel de DEX

Propus de E.A.

■ Oricât de neaoș ar părea, mujdei vine din franceză, de la mousse d'ail (spumă de usturoi). Să nu vă mai prind, așa-dar, spunând „mujdei de usturoi”.

■ Cravata a fost inițial croată, fiindcă o purtau mercenarii croați dinarmata lui Ludovic al XIII-lea,

pe la o mie șase sute.

■ Șmecher vine din germană, de la Schmecker, care era degustătorul devinuri. Actualii șmecheri, săracii, nu fac diferența între Veuve Clicquot și căpsunică de Vârteșcoiu.

■ Chirpiciul vine totmai din Persia, unde însemna căramidă.

■ A dezmiarda vine din latină, de la dismerdare, adicătealea a șterge la cur. Pentru că mamele pruncilor lui Traian așa-și dovedeau afecțiunea. Orașul Giurgiu se chema pe vremuri San Giorgio, că-l

înființaseră niște genovezi aventuroși care făceau comerț. Tot mai bine decât orașul de vis-à-vis, care s-a transformat din Sexaginta Prista în Ruse.

■ Pogăcile (niște turte foarte simple, rustice, din grâu sau mălai) au ajuns la noi prin austrieci, care le ziceau Pogatschen, dar se trag din focaccia italiană, care vine de la focus, care înseamnă mijloc, centru, buric. Buricul casei era cuptorul. Voilă. Tradiționala damigeană vine din franțuzescul damme-Jeanne, adică

tanti Ioana. În Argentina i se zice și acum dama Juana, în timp ce englezii au făcut-o demijohn, iar Vestul Sălbatic a transformat-o în jimmyjohn.

■ Jobenul se cheamă joben fiindcă un nene pe nume Jobin îl vindea pe vremea când încă nu era limpede cum ar trebui să se cheme în românește. Memoria colectivă a avut de ales între numele pălărieruluiși „țilindru”, care sună ca curul.

■ Clanța se cheamă clanța fiindcă face „clanț”. Serios.

Georgeta Resteman

La Mulți Ani, Octavian Curpaș!

Este un om împlinit: o profesie care-i aduce mulțumire și pe care o exercită cu abilitate, o soție minunată, tânără și frumoasă, o fetiță care-i aduce mereu soarele în suflet și-n casă, un hobby ce odată i-a fost profesie – jurnalismul -, și-o ambiție de invidiat, toate, într-o armonizare perfectată de caracterul puternic al celui pe care mulți dintre noi îl cunoaștem din presa românească dar mai ales din cea a diasporei de peste ocean, Octavian Dumitru Curpaș.

L-am cunoscut grație prietenului cel mai fidel al scriitorilor de limba română din întreaga lume, neobositul George Roca, cel care din momentul în care am început să scriu îmi mediatizează creațiile; este orădean, la fel cum sunt și eu din 1999, doar că el s-a născut acolo la 5 august 1972, a învățat, s-a școlit și de ani buni, după ce a absolvit facultatea de Jurnalism orădeană, a ales să treacă oceanul și să se stabilească în SUA.

„Phoenix Mission Magazine”, copilul de suflet al lui Tavi, cum îi spun cei apropiați a fost revista pe care a înființat-o și a condus-o aproape trei ani, un ambasador veritabil al spiritului românesc pe toate meridianele, a fost spațiul care a adunat și promovat mii de articole și creații ale scriitorilor

români de pretutindeni din lume, și nu numai. Redactor la mai multe ziare românești din SUA, promotor cultural de necontestat, cu o vivacitate și rapiditate de mediatizare care năucește de multe ori, lui Octavian Curpaș i-au trecut prin mână zeci de cărți de versuri și beletristică pe care le-a recenzat, publicat și mediatizat; a intervievat o paletă variată de persoane și personalități din toate domeniile – artă, literatură, religie, justiție, medicină, etc pe care le-a publicat în nenumărate reviste și ziare online sau pe suport de hârtie. Articole de actualitate de impact, știri, luări de poziție în anumite situații în care simțea că trebuie s-o facă, toate publicate cu promptitudine l-au ținut mereu aproape de comunitatea românească din diaspora dar și de realitatea din țară, de acasă.

Deși activează într-un domeniu în care s-a specializat în SUA și o face cu profesionalism, afacerile imobiliare, deținând împreună cu Roxana, soția sa o companie proaspătă, a studiat și științele juridice și s-a intergrat perfect în societatea americană, rădăcinile românești nu-l lasă în pace, punând condeiul la muncă ori de câte ori are un crâmpeli de timp, iar dacă nu are și-l făurește în detrimentul preocupărilor care-i asigură existența. Anul trecut a editat primul volum de proză, subiectul acestuia fiind legat de exilul românesc, și anume

„Exilul românesc la mijloc de secol XX – «Pașoptiști» români în Franța, Canada și Statele Unite”, editura Anthem, Arizona, SUA 2011, o veritabilă retrospectivă a deșezărilor imensului val de emigranți din mijlocul secolului trecut, perioadă care marchează începuturile “ciumei roșii” în România. Sunt convinsă că paginile acestei cărți ce poate fi numită fără ezitări „carte-document” au fost răsfoite de conaționalii noștri din întreaga diasporă, dar au putut fi citite și în alte limbi pentru că unele, îndeosebi cele cu referire la România, au fost traduse în franceză, engleză și germană. Nu sunt în măsură să fac aprecieri critice însă consider că este un motiv în plus pentru a-l așeza pe Octavian Curpaș în rândul românilor care-și iubesc obârșia și neamul, promo- vându-i cultura, tradiția și continuitatea.

Colaborând de mai bine de doi ani cu Octavian pot să afirm, fără exagerare, că este unul dintre cei mai activi jurnaliști ai diasporei, care nu numai că scrie și publică, dar încurajează și îi învață pe cei neinițiați tainele jurnalismului și eu, deși cu ani buni mai în vârstă ca el, mă număr printre cei care s-au bucurat de multe, multe învățăminte de la el, transmise fără nicio reținere. Pentru toate acestea îi mulțumesc și sper (deși timpul pentru jurnalistică îi este mai mult decât limitat), să nu înceteze să scrie, fiind ►

debut literar

**Adriana Georgiana
Epure**

Cât de important este să fii tu însuși într-o lume în continuă schimbare? Pentru unii, mult mai important decât s-ar putea crede. Fiecare persoană este unică prin ansamblul calităților și defectelor pe care le întrunește, chiar dacă balanța acestora nu este întotdeauna echilibrată. Așadar, de ce să ne pierdem unicitatea încercând să părem ceea ce nu suntem, ceea ce ne dorim să fim, sau ceea ce își doresc ceilalți să fim?

Curajul de a fi tu însuși

Răspunsul, din punctul meu de vedere, este unul simplu: ne dorim atât de mult să fim plăcuți și acceptați de cei din jurul nostru încât uităm de propriile concepții, aspirații și idealuri. De câte ori, înainte de a ieși din casă, nu ne punem următoarea întrebare: "Oare ceea ce port astăzi va fi pe placul prietenilor mei?" sau "Mă întreb ce vor spune ceilalți când mă vor vedea cu noua coafură?". Nu ar fi mai simplu să spunem: "Sunt încrezătoare în mine, astăzi voi fi eu însămi, indiferent de părerile celorlalți."? Desigur că acest lucru ar fi ideal, însă natura umană ne face întotdeauna să complicăm lucrurile și să ne simțim complexați. Această problemă este întâlnită, în mare parte, în rândul adolescenților.

Fiecare dintre noi cunoaște tineri care se interiorizează, nu doresc să socializeze sau să comunice cu exteriorul din teama de a nu fi respinși de societate; o societate care etichetează persoanele în funcție de poziție socială, greutate, inteligență, grupuri de prieteni și multe altele; o societate în care aspectul fizic cântărește mai mult decât un premiu Nobel. Marea greșală se produce atunci când refuzăm să-i ajutăm să se integreze, îi neglijăm, îi tratăm cu indiferență sau când încercăm să ne îndepărtăm de problemă spunându-ne: „Nu este treaba mea”. Printre acestea se află tineri valoroși care se pierd în umbra indiferenței societății în care trăiesc; tineri care se ascund de teama de a nu fi catalogați ca „toci-

lari”, „anorexici”, „grași”, sau „urâți”. Tineri care sunt la fel de speciali ca mine, ca tine, ca fiecare dintre noi! Tineri care au dreptul de a fi ei înșiși, de a face ceea ce le place, de a se face auziți.

Curajul de a fi noi însine vine în special din interior, însă este influențat și de ceea ce se întâmplă în jurul nostru. De multe ori părerea celorlalți ne face să ne pierdem identitatea și să devenim proiecțiile celor de lângă noi. În timp, acest lucru devine obositor; devine obositor să ne îngrijoreze opiniile altora, să ne întrebăm „e bine ceea ce fac?”. Iar când se ajunge la acest prag, nu ne dorim decât o zi în care să fim noi, să facem ceea ce credem de cuviință fără să ținem cont de nimeni și nimic, să ne îmbrăcăm așa cum dorim fără să ne întrebăm „O să le placă?”, să ieșim din tipare, să pășim în afară încrezători și să spunem: „Am avut curajul să fiu eu!”.

► aproape convinsă că „dragostea din tăi” – jurnalismul – nu o va uita niciodată.

Astăzi, la aniversarea unei vârste a deplinei maturități, ce-aș putea să-i urez colegului și prietenului nostru Octavian Curpaș? Sănătate, să poată să facă față ritmului cu care s-a avântat în muncă, fericire alături de Roxana și de fetița lor, de viitorul ei frățior sau surioară care se va naște la începutul anului

2013, prosperitate, împlinire a tuturor năzuințelor sale și puterea de a răzbate în trecerea-i peste praguri cu demnitate și onestitate. Să ne trăiești, Tavi, să ai viață lungă, frumoasă, demnă și plină de bine alături de cei dragi!

LA MULȚI ANI, frumoși și buni!

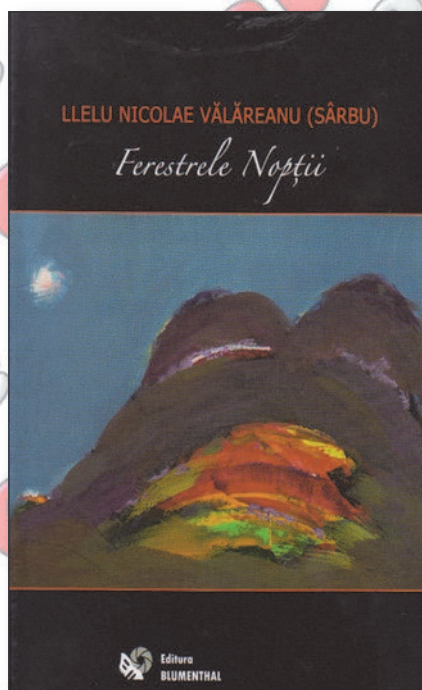
PS. Îmi permit să intervin și eu la competiția portretului celui

sărbătorit. Numai cuvinte de laudă îi pot adresa! Un om minunat, un prieten bun, un promotor cultural de valoare, un scriitor și jurnalist de excepție... La mulți ani, dragă Octavian! Sănătate și bucurii alături de cei dragi!

La împlinirea celor patruzeci de ani vom închina un pahar din tradiționala șampanie a sufletului îndepărtat de meleagurile natale și ne

vom intersecta gândurile bune trimise spre tine, acolo la la Phoenix, Arizona, Statele Unite ale Americii unde te afli... Gânduri bune din Australia și de pe alte continente... pentru a nu te simți singur! Prietenii și oamenii care te iubesc sunt alături de tine! Bucură-te de frumoasa-ți vârstă, bucură-te de viață! Fii fericit!

LMA XL / OC!
Cu prețuire,
George ROCA

Cărți noi în biblioteca revistei Climaxe literare

